

Forradalmi / Kisebbségi / 1971. est

KÖZGAZDÁSZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

XVI. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM ARA: 80 FILLÉR 1974. MÁRCIUS 14.

Forradalmi ifjúsági napok

A forradalmi ifjúsági napok keretében három történelmi tavaszra emlékezünk, olyan tavaszokra, amelyek leghatalmasabb nemzeti hagyományaink közé tartoznak, a magyar társadalmi fejlődés kiemelkedő csúcspontjai.

A magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség történelmi örököse az 1848-as márciusi ifjúságnak, amely a forradalmi és szabadságharcos erők radikális részének többségét adta. Utódai vagyunk azoknak az ifjúmunkásoknak, akik a felnőttekkel vállvetve indultak a Magyar Tanácsköztársaság megvédésére 1919-ben. A harmadik tavasz 1945-ben egész mostani életünk alapját vetette meg. Jelentőségét mi sem bizonyítja jobban, minthogy előtünk, mai fiatalok előtt már a szocializmus magasabb szintű építésének feladata áll.

A hétköznapiak között megállni, ünnepelni sokféleképpen lehet — egy azonban biztos —, megemlékezni csakis tartalommal érdemes. A mi ifjúsági mozgalmunk mindenekelőtt azokra az évfordulóakra, azokra a személyiségekre és eseményekre emlékezik, amelyek előbbre vitték az emberiség és hazánk ügyét. Az idei forradalmi ifjúsági napok célja és politikai tartalma a három ünnep kapcsán a szocialista hazafiság, az internacionalizmus, a forradalmiság gondolatának és érzésének tudatosítása és erősítése. Ezt a célt kell szolgálniuk alapszervezeti taggyűléseinknek, rendezvényeinknek, ünnepségeinknek.

A forradalmi ifjúsági napok politikai, kulturális és sport esemény-, illetve rendezvény-sorozata március 6-án Ifjúsági Fórummal kezdődött. Szarvas László: Forradalmiság, hazafiság, internacionalizmus címmel tartott előadást. Ugyanezzel a témakörrel foglalkoztak KISZ-tagjaink alapszervezeti taggyűléseken. Március 13-án este 17 órakor a KISZ-klubban Jobba Gabi Petőfi-estjével emlékeztünk meg 1848. március 15-ről. A kari politikai táborok sorát az idén a kereskedelmi kar

nyitotta. Március 7—10 között rendezték meg pöltáborukat, március 14—17-ig az általános kar, 21-től 24-ig pedig az ipari kar rendezi meg politikai táborát.

A Közgazdász Bál március 16-án lesz. A forradalmi ifjúsági napok keretében indult párttörténeti sorozat első előadását Liptay Erviné tartotta március 8-án az MSZMP-ről. A sorozat további részében március 22-én Borsányi György, a KMP és a Komintern, április 5-én Pintér István a KMP és a Néppfront, április 26-án Hajdú Tibor Emigráció, május 2-án pedig Kállai Gyula Ellenállás címmel tart előadást.

Március 20-án a KISZ-klubban politikai stáfféta lesz. A Tanácsköztársaság emlékére a könyvtári KISZ-csoport rendez kiállítását. Az eseménysorozatban március végén két Ifjúsági Fórum szerepel. A 20-i fórumon a Kinizsi-klubban Darvasi István lesz az oktatói KISZ-szervezet vendége, 20-án pedig a KISZ-klubban Fórum-vendégünk; dr. Maróthy László, a KISZ KB első titkára. Március 28. és 31. között kerül sor az egyetemi kollégiumi napok megrendezésére. A forradalmi ifjúsági napok keretében alapszervezetként szervezett társadalmi munkaakciókkal járunk hozzá az ezerszemélyes vietnami szakmunkásképző intézet felszereléséhez. Tömegsportakciónk keretében bonyolítjuk le az egyetemi házbajnokságokat. A Nemzeti Színház Hölderlin-előadására teltházaként szervezzük.

Április 3-án kerül sor az aulában egyetemi április 4-i ünnepségünk megtartására. A forradalmi ifjúsági napok idei rendezvénysorozata április 4-én ifjúsági nagygyűléssel zárul.

A rendezvényeken, akciókon minden KISZ-tagunk aktív közreműködésére számítunk, hiszen programjaink csak akkor lehetnek sikeresek, ha közösen valósítjuk meg azokat.

MKKE KISZ-bizottság

Az egyetemi tanács határozata

Az ifjúsági törvény végrehajtásáról

AZ IFJÚSÁGRÓL SZÓLO 1971. évi IV. törvény és az azt követő végrehajtási utasítások kiadásával lényegében véget ért a jogalkotás azon szakasza, amely meghatározta az ifjúság jogait, köteleseit és a különböző állami szervek feladatait az ifjúság élet- és munkakörülményeire vonatkozó legfontosabb kérdésekben.

Egyetemünkön már a törvényt megelőző időszakban is igen sok olyan határozat született, amellyel a tanuló-dolgozó fiatalok demokratikus jogait kiszélesítették, tanulási és munkafeltételeit javították. Ezt bizonyítják a kari és egyetemi tanács hallgatói képviselői, a kollégiumi önkormányzatot rendező határozat, amely előremutatásával egy ma kibontakozó országos folyamat alapja lett: a KISZ-szervezet véleményezési és javaslattevői jogainak biztosítása; a fiatalok oktatók lakáshoz juttatását segítő akciók stb.

Egyetemünk állami és társadalmi szervei mégis úgy látták, szükség lenne egy

olyan határozatra, amely egyrészt összegezi az eddig különböző utasításokban rögzített feladatokat, másrészt kiegészíti azt az olyan — eddig még nem kellően szabályozott — területek tennivalóival, amelyek az ifjúsági törvényből egyetemünkre hárulnak. Ebből kiindulva alakult meg egy előkészítő bizottság, amely a február 24-i egyetemi tanácsülésen ismertette addigi munkája eredményeképpen az ifjúsági törvény végrehajtásából adódó feladatokat, határozattervezetet.

AZ ELŐKÉSZÍTŐ BIZOTTSÁG munkája során abból az elvből indult ki, hogy olyan határozat biztosítaná legjobban egyetemünkön az ifjúsági törvényből adódó feladatok maradéktalan végrehajtását, ami hosszú távra határozza meg a feladatokat. Ifjú törekvését, egyrészt a feladatok általános meghatározása, másrészt a törvényben megfogalmazott kérdések komplex megközelítése jellemezte. A bizottság azt javasolta, hogy a kerettervezetben

meghatározott feladatok évente intézkedési tervekben legyenek konkretizálva. Ezt követeli meg az, hogy évente változó anyagi lehetőségek állnak rendelkezésre és az igények struktúrája is a feladatoktól függően változik. Célszerűtlennek tünik ezért az egyes kérdések fix rögzítése, mivel később a fejlődés akadályává válhatnak ezek. Az intézkedési terv biztosítaná az általános tervezet állandó

(Folytatás a 4. oldalon)

KORMÁNYHATÁROZAT

Az egyetemista házaspárok támogatásáról

A Minisztertanács legutóbbi ülésén többek között az egyetemista házaspárok helyzetéről tárgyalt.
„Az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács jelentést tett a kormánynek az egyetemeken és főiskolákon tanuló házaspárok szociális helyzetéről. A jelentés megállapítja, hogy a nappali tagozatokon tanuló házaspárok, bár érdekükben több intézkedés történt, a társadalombiztosítás, a szociális támogatás, a kollégiumi elhelyezés és az utazási kedvezmények területén hátrányos helyzetben vannak. A kormány a jelentést elfogadta és úgy határozott, hogy az egyetemeken és főiskolákon tanuló házaspárokra kiterjeszti a családpótlék-jogosultságot, továbbá a táppénz, a terhességi és a gyermekágyi segély kivételével ugyanolyan betegségi biztosítási szolgáltatásokra jogosultak, mint a munkaviszonyban álló dolgozók. Egyben felkérte a KISZ központi bizottságát, hogy folyamatosan kísérje figyelemmel a felsőoktatási intézményekben tanuló házaspárok helyzetét.” (Népszabadság, 1974. március 1.)

Örömmel üdvözöljük a Minisztertanács határozatát, mely egyetemünkön is több diákházaspár helyzetét fogja kedvezően befolyásolni a jövőben. Lapunk egy későbbi számában e témára visszatérünk, részleteiben is ismertetjük a határozatot.

Fotó: Eszes István

Ünnep előtt

Az ünnepek, történelmi évfordulók általában két dologra hivatottak, kettős jellegűről szokunk beszélni megünneplésük kapcsán. A meitő megemlékezésnek az intenzív érzelmi — hangulati töltés, emocionális csatornákon keresztül ható „élmény”, az alkalom, a pillanat magasfeszültsége elengedhetetlen feltétele. Ettől elválaszthatatlan, de sokkal fontosabb, lényegesebb az évforduló értelme, apelláló tartalma; az ideológiai-politikai mérlegelés, tanulságkeresés. Még egyszer: a kettő egymástól elválaszthatatlan! Az előbbi hiánya a megemlékezés erejét, az utóbbi az ünnep hitelét veszélyeztetné. (Szomorú történelmi emlékeink közé tartozik, hogy az érzelmeik felhevítése milyen sokszor vezet hamis ideológiai tartalmak elfogadásához.) Nagyon fontos tehát a kettő egészséges kapcsolata, helyes aránya! Az, hogy, hosszú, alapos politikai munka, ideológiai tisztázás előzze meg a tényleges ünnepet. Hisz nagyon egyszerű: ha az értelem nem ellenőrzi az érzelmeiket, abból csak rossz sültet ki.

Amikor március 6-án, a IV. előadásban lezajlott az alapszervezeti vezetők számára tartott útmutató előadás és megbeszélés, akkor ennek az előkészítő munkának a legfontosabb

sabbika ért véget. Ez a tájékoztató tudatos előkészítés eredménye volt. Előtte már folytattak vitákat a klubban, a lap a jóról, a fejlődésről szólnak, és a hiányosságokról, további tennivalóinkról nem. Mindaddig, amíg úgy mondjam kampány jellegű munkát végzünk, nem lehetünk teljesen elégedettek. Még akkor sem, ha egyetemünknek, a KISZ-nek az áldozatos munkát végző tanároknak nincs szűgyelni valójuk. Hisz olyan fogalmak, mint hazafiság, internacionalizmus, forradalmiság tisztázása nemcsak az FIN-ra való felkészülés feladata. Mert olyan dolgok ezek, melyek folyamatos politikai nevelőmunkát igényelnek, állandó ébrentartástuk nélkülözhetetlen. Találónan jegyezte meg valaki, jövőre, szeptember 1-től kell kezdeni ezt a tevékenységet. Mert bármennyire is sajnálatos, sokan vannak, akiknek szükségük van az ilyen jellegű „felvilágosításra”. Mint Szarvas László elmondta, tavaly, kb. 60 ember vett részt a klubban a március 15-i megemlékezésen. A kétezerből... Nem szomorú ez? Biztosan nem azok voltak ott, akik annyit hiányolják március 15-e méltó megünneplését.

Gondolatom lényegét talán abban a válaszban kaphatjuk meg, amely az egyik leggyakoribb kérdésre vonatkozik.

kadt, az választ kaphatott a kérdéseire. Súlyos hibát követtünk azonban el, ha csak a jóról, a fejlődésről szólnak, és a hiányosságokról, további tennivalóinkról nem. Mindaddig, amíg úgy mondjam kampány jellegű munkát végzünk, nem lehetünk teljesen elégedettek. Még akkor sem, ha egyetemünknek, a KISZ-nek az áldozatos munkát végző tanároknak nincs szűgyelni valójuk. Hisz olyan fogalmak, mint hazafiság, internacionalizmus, forradalmiság tisztázása nemcsak az FIN-ra való felkészülés feladata. Mert olyan dolgok ezek, melyek folyamatos politikai nevelőmunkát igényelnek, állandó ébrentartástuk nélkülözhetetlen. Találónan jegyezte meg valaki, jövőre, szeptember 1-től kell kezdeni ezt a tevékenységet. Mert bármennyire is sajnálatos, sokan vannak, akiknek szükségük van az ilyen jellegű „felvilágosításra”. Mint Szarvas László elmondta, tavaly, kb. 60 ember vett részt a klubban a március 15-i megemlékezésen. A kétezerből... Nem szomorú ez? Biztosan nem azok voltak ott, akik annyit hiányolják március 15-e méltó megünneplését.

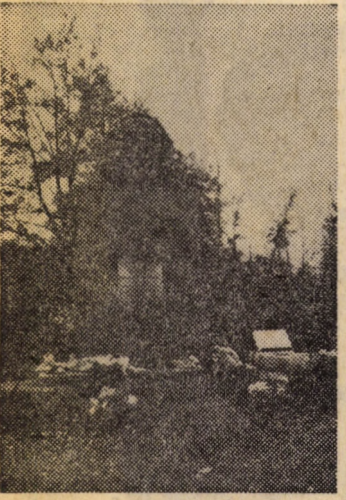
Röviden fogalmazva: nem most kell kimenni az utcára igazunkat demonstrálni, hanem jóval előbb kellett volna elmenni például a középiskolákba, egész évben, szeptembertől többek között politikai vitaköröket vezetni! Mert „mire menne a legszebb szavú athéni, ha a germánnak görögül beszélne?”

Mégegyszer hangsúlyozzuk, maga az elvi iránymutató, tájékoztató, a zsúfolásig megtelt előadóterem, az egyes alapszervezetekben lezajlott valódi viták, mind a jószándékot, az igényt, a tenniakarást bizonyítják.
A tulajdonképpeni ünnepség, a tömeggyűlés, amelyeknek sorozata március 15-vel veszi kezdetét, mind egy-egy gesztus haladó hagyományaink, történelmünk felé. Ezeknek hitelességét az előtte végzett, a nap mint nap folytatott politikai munka hitelesítheti igazán. Az „i”-re most kerül fel a pont. Hogy szép betű kerekedik-e belőle? Ezt őszintén reméljük. Talán nem voltam elég ünnepélyes. Március 15-e előestéjén talán köszöntő kellene. Kenetes szavak? Nem hiszem. A nyílt szavaknak nagyobb az értékük, mint a szépeknek. Erre tanítunk Petőfi öröksége.

Marschall Miklós

Évfordulók

91 éve, 1883. március 14-én halt meg Londonban 65 éves korában Marx Károly, a nemzetközi és a német munkásmozgalom tanítója és vezetője, a tudományos szocializmus elméletének megalapítója.

Képünk a londoni Highgate temetőbeli sírját ábrázolja.

„Magyar történet műsája, Vésd soká nyugodott, Vedd föl azt, s örök tábládra Vésd föl ezt a nagy napot.”

...írja Petőfi az 1848-as március 15-ről. A szabadságharc azonban elbukott, a kivívott sajtószabadságot megbuktatták, a polgári egyenlőség elvét paralizálta a pozsonyi nemesi gyűlés.

A pesti nép forradalma elbukott, eszméi csak egy századnyi idő elteltével lettek valóságosak.

Harminc évvel ezelőtt, 1944. március 19-én szállták meg Hitler csapatai Magyarországot.

E nap hajnalán tartóztatták le egy Gestapo-különítmény brutális módon Bajcsy-Zsinszky Endre képviselőt is.

„Fegyveres felkelés nélkül, de nem fegyverek és fegyveres harcok nélkül, a burzsoázia nem ajándékozta a hatalmat a munkásszótálynak, hanem kényszerűségből lemondott a hatalomról, amikor már nem volt módja harcolni a hatalomért” — jellemzi az osztályerők helyzetét Kun Béla tizenkilenc tavaszán. Akkor, ötvenhárom éve született meg a Magyar Tanácsköztársaság. A milliók reményeik beteljesedéseként, a forradalmi harcok végre kivívott, elért céljaként pillantottak a kommünre.

Mennyit napjaink forradalmiságáról?!

Lapunk előző számában egy matematikus és vitatható, helyesebben több problémát felvető cikk jelent meg, melynek írója Fekete Gyulát, illetve a klubban tartott előadását bírálja. Bár a cikk érveire, rendszere kis energiabefektetéssel, meglehetősen egyszerű logikai és mennyiségi módszerekkel látványosan és hatáson megvonható lenne, a szerkesztőségnek ez a jóhiszeműség feltételezése miatt nem célja, így most főképpen nem erre kerül sor.

A felmerülő problémák tartalmi és formai jellegűek. Nézzük először az utóbbiakat, mert azt hiszem, bizonyos szempontból ezek talán általánosabb érvényűek, messzebbre mutatóak. Ha jól tudom, Fekete Gyula többszöri hívás után, halaszthatatlan és sürgető elfoglaltságait félretéve, társadalmi munkában vállalta a megjelentek számából kikövetkeztethetően érdeklődésre számot tartó előadásának megtartását. Sajnos, megtörtént az a nem kis hiba (nevezük így), hogy be sem mutatott, legalábbis érthetően nem, meg sem köszönték fáradozását. (Köszönet csak Fekete Gyula részéről hangzott el — a figyelemért.) Erre mentesség és magyarázat nem lehet; ilyen eljárásnak többé nem szabad előfordulnia. Kemény bírálat illeti a szervezőket, a klub vezetőségét is. Nem volt szó napjaink forradalmiságáról? Ez az állítás a valóságnak mond ellent. Az előadó elmondta véleményét erről, válaszolt az összes kérdésre, ezután a szót az erősen foglalkoztató népesedési kérdésekre terelte. Hogy miért romlott

meg ekkor egy csapásra az előadó és a hallgatók egy részének kapcsolata? Talán az ifjúság körében eléggé elterjedt, divatos, a kérdést övező közömbösség, cinizmus, előítéletek miatt? Vagy a KRITIKA-beli Fekete—Turgonyi vita miatt, melyben nemegyszer mindkét fél egymás mögé képzelt fantomokkal viaskodik?

Egyik sem, és más sem menti a sértő hangú, nyeglés és cinikus hozzászólót. Az előadó többször kérte az ellenvélemények jelzését, amelyek ezenkívül jobbra elmaradtak. Pl. a bíráló cikk írója is jelentkezhetett volna.

Térjünk most át a tartalmi kérdésekre. Lehet, hogy az ok, a hiba bennem, képzetlenségemben keresendő, de semmiféle helytelen és tarthatatlan közgazdasági elméletre nem emlékszem. A bírálatban kiemelt részben pedig, azt hiszem, egyszerűen arról van szó, hogy a gyermeknevelés költségei még nem hárulnak arányosan az egész társadalomra. Ez minimális jóhiszeműséggel, vagy anélkül is fel fogható.

Az elismerésre méltóan szuggesztív előadásom magával hozhatta a néhol talán élesebb, egyszerűsítő fogalmazást, de a lényeg egészen máshol keresendő. Persze ehhez bizonyos elvonatkoztatás is szükséges talán.

Végül: napjaink forradalmiságáról csak annyit, hogy vannak olyan problémák is, amelyek nem a forradalmiság témakörébe, hanem egyszerűen csak az illem, a modor, a viselkedés és az érettség kérdéseibe tartoznak.

Zimányi Zoltán

Ker. kari pol.-tábor '74

Március 7—10-ig, 150 résztvevővel rendezte meg ez évi politikai táborát a kereskedelmi kari KISZ-szervezet, a Városföldi Állami Gazdaság építőtáborában. A tábor háromnapos programja keretében, a résztvevők találkoztak egyetemünk oktatóival, megvitatták az egyetemi demokrácia legégetőbb kérdéseit, Kende István elvtárs, a nemzetközi tanszék oktatója, a forradalmiságról tartott előadást, melyet kiscso-

portos foglalkozás keretében is megvitattak, de szó volt az egyetemi KISZ-munka helyzetéről és életről-vonalról politikáinkról is. Bár a részletesebb értékelés még hátra van, annyit már csupán a közvélemény alapján is megjegyezhetünk, hogy az ideai politábor jól sikerült, néhány alapszerveletből a táborban résztvevők olyan aktív-magot képeztek a későbbiekben ezekben a csoportokban, mely a mozgalmi munka javulását indítja el.

Első helyezés

A Budapesti KISZ-bizottság Egyetemi és Főiskolai Tanácsa az idén ismét megrendezte a felsőoktatási intézmények közötti politikai vetélkedőt, melynek március 2-i döntőjén egyetemünk képviselői (Schultz György III. közlekedés, Tardos János, IV. ipar és Bélai Gyula IV. nemzetközi) elnyerték az első díjat.

A politikai vetélkedő elődöntői még novemberben zajlottak le, ahonnan nyolc másik csapat mellett jutott be a döntőbe az MKKE gárdája.

— Mi lett a további díjak sorsa? — érdeklődtem Schultz Györgytől.

— A második és a harmadik helyezést a BME, illetve az ELTE képviselői érték el. Végig szoros volt a küzdelem, bár 6—8 ponttal mindig az első helyen álltunk, de egy-egy kérdésre maximálisan 15 pontot lehetett kapni, az előny kevés volt a túlzott önbizalomhoz, így az izgalomból is kijutott bőven.

— Nagyon rangos egy ilyen helyezés. Milyen elismerést kaptatok?

— Elnyertük a díjjal járó oklevelet, ezenkívül személyenként 1000—1000 Ft-os vásárlási utalvánnyal jutalmaztak bennünket.

— Mit tudnál mondani a vetélkedő lebonyolításáról?

— Véleményem szerint témáját és szervezését tekintve is nagyon sokrétű volt. A kérdések négy területet öleltek fel (kül-, bel-, ifjúság- és gazdaságpolitika). Nemcsak a tudást, az ismeretanyagot és a tájékozottságot mérték fel a szervezők, hanem a találgatható is magas pontszámokkal honorálták. Példának említeném azt, mikor összevagdalt képdarabokból kellett egy-egy neves politikus képét kirakni és valamilyen frappáns kérdést intézni hozzá. A mi képszeleteinkből Kissinger arcvonásai bukkantak elő, ezért a következő kérdést tettük fel: „Az arab datolyát vagy az izraeli narancsot szeret-e jobban?” Erre a feladatra a maximális pontszámot kaptuk.

— Gratulálunk az első díjhoz és a jutalomhoz!

Szabó László grafikusművész képeinek ad otthont a FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT (IX. Mester u. 5.) március 9. és 21. között. A grafikai mintegy évtizede foglalkozó debreceni művész az utóbbi másfél év termékeiből válogatta össze kiállítás anyagát. Grafikiában — mint írja — a körülöttünk élő, vibráló, változó, megújuló világot próbálja megörökíteni.

Gyere Te is!

Mint ahogy a legutolsó számban közöltük, március 16-án 21 órától másnap reggel 5 óráig került megrendezésre a JUBILEUMI KÖZGAZDÁSZ BAL a Gellért Szálló helyiségeiben.

Egyetemünk ez évben ünnepi fenállásának negyedszázados évfordulóját és a jelentős eseményről a kultúrosztály is méltóképpen kíván megemlékezni. A rendezvény védnökei egyetemünk állami és társadalmi vezetői közül kerültek ki, a bál fővédnökéül pedig dr. Huszár István miniszterelnök-helyettes elvtársat és dr. Berend T. Iván elvtársat, egyetemünk rektorát kértük fel, ezzel is jelezve, hogy a rendezvény a magyar közgazdász-társadalom bálja lesz.

A gazdag programról (Gemini, Woods, Hangulat együttesek, Lakatos György és népi zenekara, Közgazdász kabaré stb.) már az elmúlt számban hírt adtunk. Ha igazán jól akarod érezni magad, gyere el Te is!

Jegyek elővételben a közönségszervezésen válthatók.

Figyelem!

A Szovjetunió ma fotókiállítás anyagából

ELŐADÓKÉPZŐ TANFOLYAM

A tudományos ismeretek terjesztésében a TIT keretei között huszszor értelmiségi szakember vesz részt jelenleg. A közművelődésen belül azonban egyre fontosabb szerepe lesz az ismeretterjesztésnek és egyre nagyobb az igény a fiatal és lendő értelmiségiek, egyetemisták, főiskolások bekapcsolására.

A közművelődés, ismeretterjesztés iránt érdeklődő egyetemisták számára a TIT ifjúsági szekciót alakít. Ebben a fél évben különböző művelődési házak, územek klubjaiban lehet pedagógiai, pszichológiai, közgazdasági jellegű előadásokat hallgatni, majd szeptembertől előadóképző indul. A tagok meghívókat kapnak a különböző előadásokra, szakkört vezethetnek, előadást tarthatnak. Jelentkezni lehet március 20-ig, az L. emelet 126-ban, a pedagógia tanszéken.

Ez is egy módszer

A PEDAGÓGIÁNAK alapelve, hogy az oktatás folyamatában a tanár személye döntő fontosságú, ha tehát felkészültsége, hozzáállása, tanítási tudása nem megfelelő, szinte biztosra vehető, hogy munkája nem éri el a kitűzött célt. Az összefüggés fordítva már nem igaz, vagyis egy kurzus sikertelenségének a tényéből még nem kell feltételezni arra a következtetésre jutnunk, hogy a hiba az oktató személyében van. Amennyiben valaki mégis olyan határozottan állítja azt, mint a Közgazdász e félévi első számában megjelent, „Ez is egy módszer(tan)” c. cikk írója, indokolt, hogy érveit alaposabban szemügyre vegyük, különösen akkor, ha egy egész csoport véleményének a képviselőjére tart igényt.

Milyen hibákat követhet el az illető tanár? Hogy a cikkből kiderül, alaposan megdölgöztatta leendő kollégáit: a csoportnak a félév folyamán „öt-hat, terjedelménél fogva inkább házi dolgozatnak nevezhető”, feladatot kellett megoldania, amelyek állítólag „még neves gyakorlati szakembereket is próbára tesznek”.

A cikkíró által idézett Didaktika I. c. jegyzet ismerő tanárszakosnak itt azonnal észébe jut, hogy az említett

jegyzet — abból az alaptételből kiindulva, hogy az oktatás a tanulás irányítása — épp annak a megértésére törekszik, hogy a tananyag problémamegoldás útján történő elsajátítása nélkül a befogadás hatékonysága kicsi, a teljes asszimilálás pedig szinte megvalósíthatatlan. Mint ahogy azzal is tisztában van, hogy a megoldandó feladatokkal (sorrendben: tankönyv meghatározott alfejezetének bírálat, tanmenetkészítés, tankönyvtervezet címszavakban, ismétlési terv készítése, ennek egy alfejezetéből óravázlat megírása) pályaválasztás követően azonnal szembetalálkozik, és problémát jelentenek majd számára, feltéve, hogy határozott elképzelései vannak munkájával illetően. (A feladatok terjedelméről annyit, hogy a gyakorlatvezető az első órán felhívta a csoport figyelmét: egyik megoldás se tegyen ki két oldalnál többet.)

A feladatok szükségességéhez tehát nem fér kétség, van azonban egy hátulütőjük: helyes megoldásukra csak akkor vagyunk képesek, ha

1. szakmai tudásom megfelelő;

2. tudom, hogy mit, miért akarok megtanítani, tehát, ha van egy — szűkebb értelemben vett — valamirevaló pedagógiai koncepcióm.

E két feltételnek eleget téve foghatok csak hozzá annak a tanulmányozásához, hogy az általános didaktikában kapott

módszerek, eljárások stb., hogyan érvényesülnek az adott tárgy oktatása közben, ami a szakmódszertan tulajdonképpeni feladata.

AZ EMLITETT KÖVETELMÉNYEK hiánya sok, már működő tanárnál is megmutatkozik, nemcsak a IV. Tan. „A”-sok egy részénél. De míg az előbbie — addigi pedagógiai gyakorlatokra hivatkozva — esetleg egy kézleígyintéssel elintézhették az egészre, addig a csoport tagjai számára ez nem megoldás, hiszen ennek alapján értékelik félévi munkájukat! Tehát, vagy fogcsikorgatva nekiállnak eddigi tanulmányaik során szerzett ismereteik kiegészítésének és átértékelésének (ami tagadhatatlanul nehéz, de nem megvalósíthatatlan), vagy pedig fellépnek az ezen feladatok megoldása alapján történő értékelés ellen, amint azt a cikk írója teszi. Hangsúlyozza is, hogy igazságszerűtlen tulajdonképpen nem az „előkészítetlen” feladat, hanem az értékelés módja sérti:

„... lehet létjogosultsága egy ilyen „mélyvízbe dobás” módszernek is... De míg az előkészítetlen feladat határozottan lehet az oktatásnak, semmiképpen sem lehet eszköze a teljesítményértékelésnek! Hiszen annak csak az lehet az alapja, hogy a hallgatók az elsajátított ismereteket valamilyen fokon képesek rep-

rodukálni, s főképp alkotó módon felhasználni. Ezeket az órákon, a vita után viszont már egy újabb feladatot kellett megoldani, ahelyett, hogy egy másik hasonló feladat megoldásával bizonyíthaták volna a hallgatók, hogy ki-ki okult a korábban elkövetett, de feltárt hibájából.”

Ehhez két megjegyzést: először is az előkészítetlen feladat sohasem lehet hatásos eszköze az oktatásnak, ahogy azt a cikk szerzője „elisméri”. Ezekhez a feladatokhoz viszont a megfelelő információkat az oktató a határidő előtt két-három héttel mindig megadta, a tárgyi tudás és a céltudatos munka követelménye természetesen csak figyelmeztetett (ezt többször meg is tettem), ó maga azonban nem pótolhatta azokat.

Másodszor: ha megnézzük a csoport által azóta már nagyjából jól megoldott feladatok sorrendjét, észrevesszük, hogy szorosan egymásra épülnek, ha tehát valaki okult korábbi hibájából, megvolt a lehetősége arra, hogy ezt a következő feladat megoldásával bizonyítsa, pl. egy alfejezetet megírja, utána az ehhez tartozó fejezetből készíthetett tanmenet, ismétlési tervet, és ismét az adott alfejezetből óravázlatot, Persze, ha első alkalommal elkövetett hibáira valaki úgy keresett megoldást, hogy legközelebb a tankönyv másik részét hívta segítségül, hátla ott több szerencséje lesz, és így kevesebbet kell dolgoznia, a megfelelő érdemjegyet megadásánál az oktató csak Gogol tanácsával szol-

galhatott: „Ne a tükröt átkozd, ha a képed ferde;”

Meg is kapja érte a magáét: „Erdemes hangsúlyozni, hogy a hallgatók „berzenkedés” a szokatlan követelési és értékelési rendszer miatt nagymértékben tomphathatna volna az, hogy a szemináriumvezető megjegyzéseinek kinyilvánítása közben gyakran nem főlényes, megsemmisítő hangnemet üt meg, amelynek partnerévé válni — sajna — csak kevesek kiváltása... Lévény egy téves mondat, hogy a kisebb logikai következtelenség példásan megtorlandó bűn, amelynek megszügentül elkövetőjét megfelelően elterjedtetlen kinyilatkoztatás teszi a föld színével egyenlővé.”

ERDEMES MEGNÉZNI legalább egy példa erejéig, milyen „kiseb logikai következtelenségre utal itt a cikk írója. Egy, a csoportról abban az időben született írás, pl. megemlíti, hogy tizenkét ember csaknem fél órán keresztül képes volt vitatkozni arról, hogy a szocializmus gazdasági törvényeit a termelési eszközök társadalmi tulajdonából, vagy a munkaerő, áru voltából kiindulva kell-e levezetni. Az ilyen és ehhez hasonló esetekben néha valóban szükség van bizonyos „kategórikus kinyilatkoztatásra”. Az órák jó része az ehhez hasonló szakmai hibák megvitatásával telt el. Nyilvánvalóan könnyebb a tanár állítólagos fölényességére hivatkozni, mint elismerni, hogy

a biztos szakmai tudást semmiféle pedagógiai búvészkedés nem pótolhatja!

A cikkben felsorakoztatott érvek tehát nem igazolják a szerző állítását. A tan. „A”-szakos hallgató azonban méltán hiányolhatja a valódi problémák felvetését: az adott tudományág fejletlensége pl. egyáltalán nem olyan lényegesen kérdés, hogy egy félmondatos utalással beérthetnének, főleg, ha nemcsak a szakmódszertanok, de általában a pedagógiai tudományok elmaradottságáról van szó, különös tekintettel a nevelésmélethez és az általános didaktikára. Hogy ezt az úrt a tanár „személyes példamutató” nem tölti be, az biztos, bár én nem tudom, mit értek ezen: ne adjon ilyen jellegű feladatokat, vagy ne ezek alapján osztályozzon, hanem csak azt vegye figyelembe, ki mennyit beszélt?

Továbbá, ha a tudományok előbbre vittele nem is máról holnapra megoldandó feladat, azt talán el lehetne érni, hogy a tanárszakosok ne párhuzamosan tanuljanak általános- és szakdidaktikát, talán azt is, hogy ez utóbbira ne csak tíz foglalkozás jusson, mint az előző félévben.

A problémákat, melyeket bizonyára az említett cikk írója is ismer, még sorolhatnánk. Egy biztos: érvei nem bizonyítják meggyőzően, hogy a tanár személyének negatívítása az összes többi problémát háttérbe szorítja.

Bankó Sándor

FORUM

Megjegyzések a nyelvoktatáshoz

A nyelvoktatás végleges formájának kialakítása érdekében jelent meg előző számunkban Suara Róbert, a Nyelvi Intézet tanszékvezetőjének vitaindító cikke, remélve, hogy a megfelelő közvéleménykutatás is segíteni fogja az egyetemi tanácsot a határozathozatalban. Mai számunkban Radó László, a külkereskedelmi tanszék mb. vezetője és Sas István III. éves hallgató hozzájárulását közöljük.

Az idegen nyelvek tanítása egyre nagyobb jelentőséget kap az egyetemi oktatásban. Különös fontossága van azonban a külkereskedelmi szakemberek képzése során, hiszen ezen a területen az idegen nyelvek ismerete szerves, elválaszthatatlan része szakmai felkészültségüknek. Eppen azért

a külkereskedelmi tanszék is megnyugvással fogadta egyetemi tanácsunk 1973. decemberi határozatát az egyenletes ritmúsú nyelvoktatás visszaállításáról.

Örömmel olvastuk Suara Róbert elvált cikkét is a KÖZGAZDÁSZ legutóbbi számában. Egyet is értünk a cikkben leírt problémákkal. Mégis szükségesnek tartunk néhány megjegyzést, illetve kiegészítést.

Az utóbbi évek gyakorlata nem igazolta azt a korábbi elképzelést, hogy a tervező-elemző szakágazatos hallgatók számára elegendő a többiekénél kevesebb nyelvi oktatás. A tapasztalatok alapján bebizonyosodott, hogy

a külkereskedelemben minden ügyszakos munkakörben legalább két idegen nyelvnek tárgyalási szintű ismeretét követelik. A jelenlegi rendszer hátrányos helyzetbe hozza hallgatóink egy részét későbbi elhelyezkedésük során.

nem utolsósorban a Külkereskedelmi Főiskolán végzett hallgatókkal szemben is. E visszásság helyzet megszüntetése érdekében

indokoltnak tartjuk, hogy valamennyi külkereskedelmi szakos hallgató két idegen nyelvet tanuljon, egyforma intenzitással, azonos követelményekkel.

Ismeretesek a nyelvi tanszék oktatói és tantermi problémái, mégis szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a jelenlegi nagy létszámú csoportok fenntartásával a képzettség, különösen a beszédkézség fejlesztése nem lehet eléggé hatékony.

Szükséges lenne tehát a csoportok létszámának csökkentése, legfeljebb 10-12 főre.

Fontos lenne továbbá, ha a külkereskedelmi hallgatók lehetőségét kapnának arra, hogy — alternatív, illetve fakultatív rendszerben —

a kötelező tantervi órákon túlmenően további heti 2-4 órában szervezett formában tanulhatnának idegen nyelvet. Különösen jelentős lenne ez a részülő tanulók, főleg a fizikai dolgozók gyermekei számára.

de — a lehetőségektől függően

— nagyon jó lenne ezt általánossá tenni. Természetesen órárenden kívüli időben, önkéntes jelentkezés alapján.

Megjegyzéseink figyelembe vétele és lehetőség szerinti teljesítése minden bizonnyal nagy segítséget jelentene külkereskedelmi szakmai képzésünk egészére számára. A magasabb nyelvi felkészültséggel rendelkező fiatal közgazdászok az eddiginél kedvezőbb körülmények között válhatnak a külkereskedelemben teljes értékű, felelős munkakörök betöltésére is alkalmas szakembereivé.

Radó László

Külkereskedelmi tanszék m. b. vezetője

Diákvélemények a koncentrációról

A ker. kari pol. tábortanban az egyik csoport megvitatta a nyelvi koncentrációt. Mivel ez mostanában sokat vitatott téma, úgy gondolom érdekes lenne a hallgatók véleményét is megismerni. Ezért megpróbálom az említett vitát felidézni, persze nem szó szerint (nem tudok gyorsítani), hanem amolyan „jegyzőkönyvönként stílusban”. Igaz, egy, ráadásul nyelvigényes csoport véleménye nem mérvadó, de elgondolkodtat, hogy teljesen egyöntetűen koncentrációpártiak.

Az elhangzott vélemények lényege: — A nyelvi koncentráció hibája nem az, hogy van, hanem, az, hogy nincs felépítve. Az első, második, harmadik koncentrációnak egységes egésznek kellene alkotnia, és a közbelső tananyaggal is egyeztetni kellene. Ezzel szemben a gyakorlat sok esetben az, hogy abból a könyvből tanulunk, amire éppen hozzá lehet jérni.

Sokszor vásárolunk olyan jegyzeteket, amelyekből egyiket olvassmányt veszünk, vagy egyáltalán nem használjuk.

A hat óra egyhuzamban túl sok, a végén már nem nagyon lehet figyelni. Sokkal jobb lenne a tanulási szempontjából, ha szétosztanánk minden napra.

A szervezetség hiányára jellemző a spanyol koncentráció. Nincs könyv és a tananyag zömét középkori lovagi drámák teszik ki.

Miért nem használjuk ki, hogy a szaktanszéken sokan beszélnek idegen nyelveket? Sok érdekes előadást tarthatnának.

— Egy hónap koncentráció alatt sokszorosan tanuljuk meg annak, amit az egész félév alatt.

— A plusz négy hét a szaktárgyak részére nem éri meg a koncentráció eltörlését. Sokkal többet vesztenénk, mint amit nyerünk. Különben is, ilyenkor még könyv sincs, és valljuk be, hogy senki se tanulja. Messze vannak a vizsgák.

— Ez az egyetlen intenzív időszak, amikor nem lehet lezserkedni. A hallgatók különben csak a vizsgákra tanulnak.

— Az a javaslat, hogy a második és a harmadik félévben legyen kötelező koncentráció, csak látszatmegoldás a koncentráció-pártiak megnyugtatására. Egy-egy koncentráció oroszról és nyugati nyelvből semmit sem ér önmagában. Ha megszüntetjük a koncentrációt, akkor legyen helyül 12 óra a nyelvigényes szakokon.

— Az se jó, hogy három koncentrációt kell az államvizsgához. De egyszerre nem szabad két nyelvből koncentrálni. És miért kell a koncentráció az államvizsgához? Jobb lenne, ha megkötés nélkül lehetne vizsgálni, az teljesen mindegy, hogy miért tud valaki egy nyelvet.

Mint látható, a nyelvi koncentrációról egyöntetű volt a vélemény. Nem is ebben rejlik a főbb probléma. Szerintünk nem a koncentrációt kell eltörölni, hanem a nyelvi koncentráció problémáira kell egyszerű megoldást találni.

Sas István

„Mintafelelet” nyomán

Az évközi írásos feleletekről

Lapunk egy korábbi számának „Mintafelelet” című cikke, illetve az azt követő, dr. Szigei Endre, tollából származó hozzászólás nyomán dr. Kappanyos Vincéhez, a PG tanszék helyettes vezetőjéhez fordultunk felvilágosításért az évközi írásos feleletek előkészítésével, azok elbírálásával, és az év végi vizsgákkal kapcsolatban.

— Milyen módon szerkesz-
tenek meg a tanszékek egy-
egy évközi dolgozatot?

— Minden előadásához kapcsolódva úgynevezett szeminárium előkészítőket tartunk, ahol a soronkövetkező téma előadója megbeszélést tart a szemináriumvezetővel. Ekkor tárgyalják meg az oktatók a felmerülő problémákat és azt, hogy milyen kérdésekre koncentráltan célszerűbb a szemináriumokat levezetni. Az év során írandó dolgozatok kérdéseit is kollektíven állítja össze a tanszék közössége. A dolgozat javasolt formáját három fős bizottság készíti el. Részletesen, több variációban dolgoznak ki kérdéseket, és elkészítik a javítási útmutatót is.

Kérem erről beszéljen bő-
vebben, hiszen éppen ez az
útmutató adott sok vitára
alkalmat!

— Hangsúlyozom: nem arról van szó, hogy oktatóink fejébe tárlunk egy ismeretanyagot, hanem közösen dolgozunk ki egy elbírálási rendszert. Az oktatók tudásában, az egyes kérdésekhez való közelítésében, azonban lehetnek, és vannak is árnyalatnyi különbségek. Ha

ehhez hozzávesszük azt, hogy a politikai gazdaságtan is változó, alakuló tudomány, nyilvánvalóan lehet bármely oktatónknak magánvéleménye. Amennyiben azonban a tanszéki megbeszélésen meghatároztuk, a nagyjából helyes válaszokat, akkor azok alapján kell elbírálni a dolgozatokat. Természetesen nemcsak a javítási útmutatóval szó szerint egyező feleleteket ítélik jóknak. Eppen az oktató feladata, hogy a hallgatók feleletéből kiszűrje a racionális magvat, és az esetleg más szavakkal megfogalmazott feleleteket is honorálja. Amennyiben a hallgatók ellenérzése megmutatkozott, úgy ott és akkor az illetékes oktató pedagógiailag nem jól oldotta meg feladatát, és a javítási útmutatót valamiféle felülről elrendelt evangéliumnak ültette fel. Ez nem egy tanszék, hanem egyes oktató hibája, és ezért egyszerűen a tanszék egészét okolni — túlzás!

A kollokviumok és szigor-
latok esetén, hogyan törek-
sznek kialakítani az elő-
zőhöz hasonló elbírálási
rendszert?

— Ezen a területen nehezebb a dolgunk, hiszen a vizsgák szövegek. Mindenesetre, a tanszék oktatói közössége megbeszéli a vizsgakövetelményeket. Arra törekszünk, hogy olyan emberek vizsgáljassanak, akiknek sok éves rutinja valószínűsíti az optimális vizsgáztatást, tehát lehetőleg adjunktusok és docensek, esetleg tanársegédek.

Ebben az évben — a közel-
múltban hozta meg a döntését
a PG tanszék — elsős hallgató-
többségünk megvizsgálta a 1-
lépcsős vizsgarendszert. A ta-
valyi évben ugyanis kiadtuk az
úgynevezett tesztkérdések jegy-
zékét, ennek eredménye viszont
mechanikus megoldás lézi, pozí-
tív eredmény nélkül. Másod-
éveseink szigorlatozásánál még
nagyobb súlyt fektetünk az
egységességre. Konkrét szigor-
lati témajegyzéket állítunk össze,
maga a vizsga pedig bizottsá-
g előtt, egyetemi docens elnök-
letével folyik. Változtatást
ezen egyelőre nem tervezünk,
vizsgáink továbbra is szövegek
lesznek, teszt rész nélkül.

— Lesz-e valami változás
az évközi munkával kap-
csolatban?

— Igen. Korábban minden
szemeszterben egy házi dolgo-
zatot íratunk hallgatóinkkal.
Ezek nagyon hasznosak voltak,
idén például több mint har-
mincat fejlesztettek tovább
TDK-dolgozatát. A jövőben
azonban egy teljes tanulmányi
év alatt kell egy dolgozatot írni,
a jelenlegi szemeszterben,
tehát már nem lesz házi dolgo-
zat. Az évközi dolgozatok rend-
szere bevált, például idén nagy-
on jó tapasztalatunk voltak
a kötelező irodalomról való be-
számolásnál. Ezért az elmondottakhoz képest a jövőben
sem lesz változás, tehát minden
szemeszterben három olyan
dolgozatot íratunk, amelyek si-
keres megírása is tényezője
lesz a vizsgára bocsátásnak.

K. A.

Barangolás a szakdolgozat körül III.

Nem illendő az embernek
önmagát idéznie, de most —
bocsánattal — mégis szeretnék
hivatkozni e cikksorozat előző
részére, melyben utalás történt
arra a gondolkodásra készítő
jelenségre, mely szerint „a vi-
szonylag csekély számú TDK-
szerző kivételével a (végző-
sök) a korábbi évek alatt
szinte semmilyen rutinra nem
tettek szert egy hosszabb lé-
legzetű közgazdasági elemzés
létrehozásában”. Ezúttal a
fent említett — számarányá-
ban nem túl feltűnő — ki-
vételre szeretném a reflektor
sugarát fordítani, akik a köz-
gazdasági képzettség elsajá-
tításáért folyó közös erő-
feszítéseink során a legterek-
vőbbnek (jó értelemben) és

leghívósabbnak mutatkoz-
nak. Hipotézisem szerint,
melyre bizonyítékot keresni
feltétl szándékom volt, az a
kutatói elmélyülés, szakiroda-
lom-olvasás! gyakorlat, a
töprengések a kidolgozott anyag
fótt, küszködés az írással és
a szerkesztéssel, a folyamatos
intenzív szellemi munka,
amely végül egy TDK-pályá-
múban testet ölt, annyi al-
kötői készséget biztosít, ami
később a szakdolgozat meg-
írását lényegesen megkönnyíti,
s egyben legtöbbször színvona-
lasabbá is teszi. S ez a kész-
ség akkor is elidegeníthetetlen
sajátja marad a szerzőnek, ha
maga a TDK-dolgozat nem is
ér el különösebb helyezést.
A fontos, a

lehetne még másutt is! fel-
markolni, úgy hiszem nem
szükséges hosszasan eszeleni.
A szakszeminariumi anyag-
feldolgozás kilométerkövei a
rendszeres heti foglalkozások
— mint Berács Jósától meg-
tudtam — de ha bármelyikük-
nek valami egyéb szakmai
problémája akad, Chikán At-
tilához azokon kívül is min-
dig fordulhat tanácsért. Va-
lamennyien a készletgazdálkodás
egy-egy részterületét
elemzik. Mindegyikük pontosan
definiált lépcsőfokokon
keresztül jut mind mélyebbre
saját témájában. Irodal-
mat, ötletet, útmutatást ve-
zetőjüktől személyre szólóan
is kapnak, de rendszeresen
kicsérlik a másik számára
is hasznosnak vélt informá-
ciókat, olvasmányokat.
A TDK-dolgozat elméleti
megállapításait a

való élet tényeivel

kellett egyeztetni. Berács
Jóska a csepeli Kerékpár- és
varrógyárában töltött szak-
mai gyakorlatát használta fel
erre, szem előtt tartva ekkor
már a szakdolgozat követel-
ményeit. A gyakorlat befel-
jeztével azonban nem búcsú-
zott el a gyártól, ott ugyanis
a szükségletekhez képest korlá-
tozott kutatói kapacitás ki-
egészítését úgy oldották meg,
hogy szerződést kötöttek Jós-
kával: külső munkatársként
dolgozza ki a vállalati forgó-
eszköznormázás módszereit, s
elemzi a helyi alkalmazha-
tóság feltételeit.

A konkrét üzemi tapasztal-
atok felhasználásával most
már egy újabb, specializált
TDK-dolgozata van szüle-
tében. Szakdolgozata is ter-
mészetesen erre épül majd,
az ebben felvetődött kérdése-
ket boncolgatja tovább. Az
irányt, amerre haladnia kell
és a módszert már pontosan
tudja, a végrehajtás pedig,
ennyi tapasztalat birtokában
inkább lelkesít, és jóval
kevesebb aggodalmat kelt
benne, mint — valószínűleg
— azok hiányában történne.
Az önmagával szemben tá-
masztott igényesség, tartós
érdeklődése és munkabírása
bizonyára tükröződik majd
diplomamunkájában is.

Szücs Györgyi

KÖZGAZDÁSZ 3

A lépés borítékolva

Eszes István felvétele

hasznos maga a próbálkozás,

hiszen tévedéseinkből olykor
jóval többet tanulhatunk, mint
sikereinkből.

Egyetlen ember példája
ugyan még a TDK-zók kis
közösségét sem képviselheti, de
amit Berács József, IV. éves
iparszakos végzős elmondott
az utóbbi két év alatt vég-
zett munkájáról, meggyőzött
annyiról, hogy feltevésem a
TDK-sok előnyéről nem volt
egészen alaptalan.

Beszélgésünkéből az a be-
nyomásom támadt, hogy a
3. évtől kezdve, amikor a
szakmai tevékenység a köte-

„tetszhalott” matek-ismereteit

az ipargazdaságtan és a mate-
matika határterületeit egyesítő
koncentráción ébresztette. A
koncentráció végeztével — ez
tavaly télen volt — a részt-
vevők lelkes maradékából
TDK-kör alakult, dr. Chikán
Attila vezetésével. Berács
Jóska első TDK-dolgozata ek-
kor készült el: ez szükség-
képpen főképp irodalomfel-
dolgozó, összegező jellegű
munka lehetett csak, hiszen
ekkor mindössze a témakör
általános vonásaival és főbb
irodalmával ismerkedett meg.
A TDK-kör azután, amikor

hasznos maga a próbálkozás,

lező tárgyakon túlmenően is
érdekelni kezdte, a sorban kö-
vetkező féléveket határozott
konceptió szerint, tudatos
módszerességgel építette egy-
másra, kihasználva az egye-
temi oktatás változatos for-
mái nyújtotta lehetőségeket,
az önképzés folytonosságának
követésére méltó példáját szol-
gáltatva. Szakkollégistaként a
képzésgazdálkodás titkait
kezde fürkészni. Kiderült,
hogy ebben a problémakör-
ben széles lehetőség nyílik a
matematikai módszerek al-
kalmazására, tehát

„tetszhalott” matek-ismereteit

eljött az ideje, szakszeminá-
rium csoportra fejlődött, az-
zal a kitűzött céllal, hogy
mindenki tagja köteles a
következő évadban egy TDK-
pályázatot is benyújtani. A
szakszeminárium-vezetővel va-
ló kutatói, munkatársi —
mondhatni — baráti kapcsolat,
már akkor is, a TDK képes-
sége, hosszabb múltra tekintett visz-
sza, s ez igen sokkal járult
hozza a kollektív erőfeszítés
sikerességéhez. (Úgy tűnik, ez
esetben létrejött az a ritka
közvetlenebb, bensőségebb,
jó értelemben vett

„patriarchális” viszony

professzor és tanítványai kö-
zött, amelyet — bár az
utóbbi időben mindkét oldal-
ról egyaránt hiányolnak —
fiúk munkája, azt pedig,
már csak öreg diákok meséi-
ből ismerünk.) Kölcsonós ér-
dekük, hogy együttműködé-

sük tartalmas legyen: az ok-
tató tudományos eredményeit
is, bevallottan, gazdagítja,
fiúk munkája, azt pedig,
hogy négy szemeszter alatt
szívnálisan irányítás mellett
mennyi szaktudást lehet (és

...hogyan behatoljon mindenbóvá

Nem féltek attól, hogy mi-
közben roppant gondterhelten
— rokonszenves igyekezettel
— töprengünk a mai forradal-
lom, a mai forradalmárság
fogalmáról, idézve nagy és
kevésbé nagy filozófusokat,
forradalmár és kevésbé for-
radalmár költőket, lemarad-
unk róla?! Tudniillik a for-
radalmi cselekvés lehetőségei-
ről — ugyanis a vita közben
a forradalom folyik odakinn!
Az a társadalmi forradalom,
amely csaknem harminc éve
indult el, és amely még sok-
sok évtizeden, talán évszázá-
don keresztül is fog folyni,
elvezetve végül az osztály nél-
küli társadalomba. Mert ez a
forradalom él, halad előre, itt
lakik mindennapjainkban.

Figyelem hetek óta ezt a
vitát. (Meg azt a milliót,
amely másutt dúl ugyanerről.)
Sok mindenben egyetértek a
leírtakban, rokonszenvesek a
szándékok — mégis úgy ér-
zem, hogy kicsit önmagunk kö-
rül forgunk. És ez az érze-
sem azért van, mert többnyire
— itt most nem az általam
nem ismert vitázókról szólok,
hanem általában az ilyen vi-
ták résztvevőiről — azok tö-
rök a fejüket a forradalom-
ról és a forradalmárokról,
akik maguk meglehetősen el-
méletileg közelítik meg a kér-
dést. Magyarán: akik nem já-
rnak élen a forradalmi csele-
kvésben. Akik igen, azok nem
érnek rá elvi vitákra. (Ami
egyébként nem helyes.) Mert
a forradalom farsztó dolog.

Olyasmiről volt szó az elő-
ző cikkemben, hogy lehet-e
személyiségjegyekhez kötni a
forradalmárságot. Persze hogy
lehet — a cikkíró sem tett
másként. De nagyon egyszerű-
en meg lehet közelíteni a
dolgát: forradalmár — itt és
most — az, aki életével, mun-
kájával a társadalmi forrada-
lom megvalósulásáért harcol.
Harcol, mondom és nem pusz-
tán dolgozik. Ebben tökéle-
tesen igaza van Marschall
Miklósnak, hogy szerencsére
többen dolgoznak vagy tanul-
nak becsülettel mint ahány
forradalmár van. És nem
szabad Vass László hibájába
beleszólni, aki majdnem a
szorgalmas tanulással, e na-
gyon fontos kötelesség telje-

sítésével véli elintézni — le-
galábbis e cikkében — a for-
radalmat.

A forradalmárnak vállalnia
kell a harcot. Látszatellen-
tét áll csak fenn a forradalom
győzelme és a forradalmiság
megtartása között. Mert a
forradalom úgy elvben, globá-
lisan már győzött hazánkban,
magasabb szinten épül már a
szocializmus — de győzött-e
mindenütt, minden helysége-
ben, minden munkahelyen?

Vita

Győzött-e a forradalom min-
den ember fejében? Nem
kell-e nap mint nap felállni
az eszmei barikádokra, és
szuronyt szegezni a gyávaság
és az önzés, a korlátoltság és
a felfuvalkodottság, a képmu-
tatás és az erkölcsatlenség, az
ideológiai torzulások és a po-
litikai ellendrukkerkedés el-
len? Megvalósul-e már min-
den forradalmi jelentőségű
határozat, amelyet pártunk
hozott a termelés javításáról,
a munka- és üzemszervezés-
ről (minden munkahelyen,
nem csak az üzemekben —
esetleg még ott is, ahol a fel-
adatokra készülnek a jövő
közgazdászai), a szocialista
demokratizmus erősítéséről,
az ifjúságpolitikáról, az okta-
tásról, a tudományról, a ká-
dermunkáról? Nem kell-e ma
még áldozatokat, kellemet-
lenségeket, bajokat vállalnia
annak, aki kiáll egyes pártha-
tározatok végrehajtásáért?
Nem kell-e bátorság azok le-
leplezéséhez, akik elvben min-
dig mindennel egyetértenek,
csak éppen mást csinálnak,
mint amivel egyetértenek? A
válaszokat mindenki tudja —
éppen az most a feladat, hogy
az a globálisan már győzött
forradalom behatoljon min-
denbóvá.

Az ma a forradalmár, aki
vállalkozik a harcra, mindezek
ellen. Aki nem tud elmenni a
folyosón sem az ellendrukker-
ek mellett anélkül, hogy vitá-
ba szállna velük. Aki például
— és igazán csak egy kiraga-
dott példa — meg meri mon-

dani egy ösztöndíjvitában vagy
egy jellemzőkor, ki milyen
ember, ki él jobban a kimuta-
tottnál és kit kell elsősorban
támogatni. Aki nem a taccsvon-
alról meséli el a KISZ-nek,
amelynek egyébként legtöbbször
tagjai, hogy mit kellene csi-
nálni, hanem teszi. És ha már
a KISZ-nél tartunk: a Lenin-
től idézett „munka és harc”
minden lehetősége rendelkez-
ésre áll. „Szükség lenne (!) a
KISZ mindennapjainak forra-
dalmasítására” — írta az egyik
cikkirő. Hát nosza — mi aka-
dályá? Ha minden forradalmi-
sággutató beállna a sorba, és
segítene abban az áldozatos,
nehéz, idegeket és elmét fel-
lőről munkában, amelyet az ifjú-
sági szervezet legteljesebb,
legfelkészültebb vezetői vé-
geznek, nem túl sokan — bi-
zonyára könnyebben menné-
nek a dolgok. Forradalmár-
ként cselekedni nem lehet —
és főleg nem érdemes — indi-
vidualistán; csak a forradalmi
élcsoportokhoz, a párthoz kötö-
ve, a Kommunista Ifjúsági
Szövetség keretében. Jól is-
merjük a KISZ összes gond-
jait és hibáit, jól ismerjük
eredményeit is — általában és
a Marx Károly Közgazdaság-
tudományi Egyetemen. De úgy
vitázni forradalmárságról,
hogy közben ajkbiggyesztve

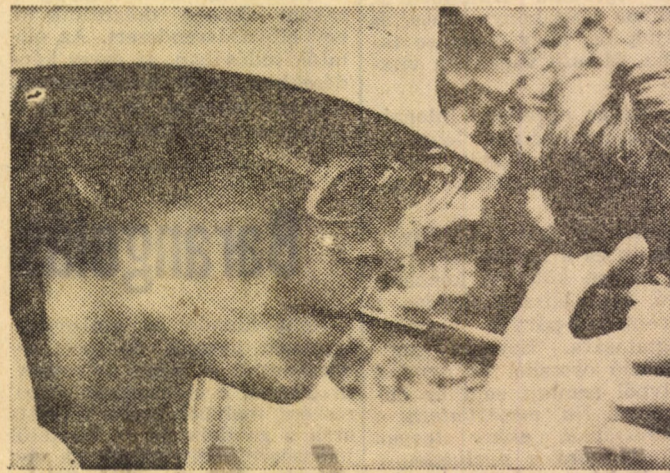
emlegetjük a KISZ-t — eny-
hény szövege tarthatatlan el-
lentmondás.

Hadd mondjam ki végre a
szót: itt és most a forradalmár
azonos a kommunistaival.
Azzal, akinek egész létevel
van a másikhoz — és az ügy-
höz — köze. A kommunista az
élcsoport tagja — forradalmár
nem sok kell. Nem lehet min-
denki forradalmár. Hadd idéz-
zem most — előző ironizáló-
som ellenére — én is valakit,
akit azonban ritkán szoktak
ilyen témában elölvenni: Ibsen
mondja A nép ellenségébe,
hogy kell először, és az először
csak kis csapat lehet. És ők
keresik, török az utat a többi
harcos előtt, akik többen van-
nak és — ezt már én teszem
hozzá — ők teljesítik majd be
a művet.

Lehet, hogy túl patetikus
vagyok. Lehet, hogy az én hoz-
zásom is általánosabbra
sikerült, mint gondoltam. Egy
biztos: A forradalom tart. És
a forradalmár a mai Magyar-
országon politikai cselekvése,
kiállása, áldozatvállalása, er-
kölcsei magartatása — egész-
ül egész élete teszi azzá. A
viták előtt, után — vagy eset-
leg helyett — az efél vezető
utat kell mindennapi munká-
jában, életében mindenkinek
magának megkeresnie.

Domány András

Nem látok a pipától

Fotó: Fekete

Az egyetemi tanács határozata

Az ifjúsági törvény végrehajtásáról

(Folytatás az 1. oldalról)

évenkénti karbantartását, és
fokozatos teljesítését.

Ezen feladatok és más, az
ifjúsági széles réteget érintő
operatív teendők egyetemi
szintű koordinálására javas-
olták létrehozni az ifjúsági
bizottságot. Az ifjúsági bizot-
ság tagjai lennének az állami,
a párt-, a szakszervezet és
a KISZ-szervezet, valamint a
gazdasági igazgatóság egy-
egy képviselője. Az ifjúsági
bizottság a rektori tanácsnak
lenne alárendelve.

Az így elkészített határo-
zattervezet négy részből áll:
az első részben az általános
követelmények kerülnek meg-
határozásra; a második rész-
ben van rögzítve az egyetem
feladata a hallgatók — a fia-
tal oktatók-kutatók és más be-
osztású dolgozók vonatkozás-
ában; a harmadik rész a
KISZ közreműködésének fel-
teteleit határozza meg; a ne-
gyedik részben egyéb intéz-
kedések szerepelnek.

Az egyetemi tanács ülésén
igen sokoldalú és alapos vi-
ta folyt a határozattervezet-
ről. Többen felvetették, hogy
túl általános és így nem
több, mint az egyes utasítás-
ok és rendeletek deklarálá-
sa. Mások véleménye szer-
int nincs szükség az ifjúsági
törvényből adódó feladatok
külön rögzítésére, mivel egye-
temünk alapvető funkciójá-
nak ellátásakor tevékenység-
ének szinte teljes skálájá-
ban az ifjúsági törvény szer-
vényeire támaszkodni kell.
Mások véleménye szerint
nincs szükség az ifjúsági
törvényből adódó feladatok
külön rögzítésére, mivel egye-
temünk alapvető funkciójá-
nak ellátásakor tevékenység-
ének szinte teljes skálájá-
ban az ifjúsági törvény szer-
vényeire támaszkodni kell.
Mások véleménye szerint
nincs szükség az ifjúsági
törvényből adódó feladatok
külön rögzítésére, mivel egye-
temünk alapvető funkciójá-
nak ellátásakor tevékenység-
ének szinte teljes skálájá-
ban az ifjúsági törvény szer-
vényeire támaszkodni kell.

**SZÜLETTEK OLYAN JA-
VASLATOK is, melyek szer-
int az ifjúsági bizottságot az**

egyetemi tanácsnak kell alá-
rendelni, mert ez hatalmi
szervként rendszeresen támo-
gathatja, segítheti annak te-
vékenységét. Rendszeres be-
számoltatással, és az operatív
intézkedési terv évenkénti el-
fogadásával egyetemi szinten
kötelezővé teheti a benne fog-
lalt feladatok végrehajtását.

Elhangzott a hozzászólások-
ban az is, hogy a tárgyi és
anyagi feltételek biztosítását
jól átgondolt, és megszervezett
akciótervvel javítani lehetne,
és ezzel — néha jelentéktelen-
nek tűnő — dolgok feletti vi-
tákat megnyugtatóan lehetne
rendezni.

A vita lezárása után az
egyetemi tanács a következő
határozatot hozta: — Olyan
keretkeret kell létrehozni,
amely hosszú távra rögzíti az
ifjúsági törvénnyel kapcso-
latos feladatokat és egyben a
folytonosság biztosítását is jól
szolgálja.

— Az egyetemi tanács létre-
hozza az ifjúsági bizottságot
és feladatát az éves operatív
intézkedési terv elkészítését,
végrehajtásának koordinálását
és ellenőrzését adja.

— Külön kell választani a
hallgatókra és a dolgozó-ok-
tató munkát végző fiatalokra
vonatkozó feladatokat mind az
operatív, mind a kerettervezet-
ben.

A felsőoktatási intézmények
között egyetemünk már több-
ször tanúbizonyoságot tett kez-
deményező-készségéről egyes
fontos egyetemi politikai kérdé-
sek megoldásakor. Úgy gon-
dolom az ifjúsági törvény házi
végrehajtási utasításának ki-
dolgozásakor is ezt bizonyít-
otta az egyetemi tanács, hi-
szen a felsőoktatási intézmé-
nyek közül az elsők között
tűzte napirendre a kérdés
ilyen megoldását.

Ezek után nem marad más
hátra, mint hogy sok sikert kí-
vánjunk a most megalakuló
ifjúsági bizottságnak, fontos
feladatának teljesítéséhez.

Kovács István

Egyenlő lehetőségek, különböző hátrányok II.

Egy rendkívül figyelemre méltó javaslatot bocsát az SG vezetősé-
ge vitára. Elképzeléseikkel hathatos segítséget kívánnak adni az
egyetemünkre már bekerült munkás-paraszti származású hallgatók
tanulmányi munkájához. Hogy az elképzelés ilyen formában meg-
valósítható-e, arról minél többen mondjatek el véleményeteket.

Lehetőségeink és eredményeink

Cikkünk első részében felváltottuk, hogy az egyes társadalmi réte-
geknel a továbbtanulás szempontjából milyen tényezők gátolják a ta-
nulásban a fiatalokat, írjunk a hátrányok keletkezéséről, összetételéről
és leküzdésének különböző módjairól. Részleteztük, hogy Studium Ge-
nerális miképpen veszi ki részét a feladatok megoldásából. Célunk
egyrészt a szakmai hátrányok csökkentése — főleg a sikeres felvételi-
re összpontosítva —, másrészt törekvünk az egyéb, elsősorban kulturális
igények alakítására, a „szellemi alkotókörök” fokozására. Mivel, mint
utaltunk rá, a komplex segítség megvalósítása hiányoznak, így az
adott lehetőségek mellett mindkét feladatot, s különösen a máso-
dikát, csak részben oldhatjuk meg.

A kétévi levelezés és a két-
tábor vagy a kétévi pesti szeminárium elegendő arra, hogy
az a középiskolás, aki szorgalmasan vesz részt az előké-
szítőnkön, sikerrel szerepel-
hessen a felvételin.

A szakmai hátrányt a felvé-
teli tárgyakból be tudja hozni.
Ezt mutatják például az ez
évi felvételi eredmények: a
táborozók 86,9 százalékát vet-
ték fel.

Ez is komoly eredmény, de
ha részleteiben vizsgáljuk eze-
ket az arányokat, mind moz-
galmunkban és az egyetemen
is alacsony a mezőgazdasági,
fizikai dolgozó és segédmunk-
sok szülők gyermekeinek ará-
nya. Minél több ugyanis a
tanulást gátló tényező, annál
kevésbé valószínű, hogy a dön-
tési lehetőség („értelmiségi
akarak lenni vagy sem”) ké-
peségek szerinti egyenlősége.
A mozgalmunkba való jelen-
kezéshez viszont már meg-
kell, hogy legyen a középisko-
lásában a továbbtanulási igé-
nye, s ennek alakítására csak
kevés hatásunk van.

Más oldalról a két évig tar-
tó szorgalmas és eredményes
munka komoly akaraterőt, lel-

igényeik felkeltésével, értelmi
és érzelmi ráhatásokkal segít-
sen. Sajnos, a levelezés — mi-
vel nem közvetlen és nem elég
erős kapcsolat — nem tud ak-
kora hatást gyakorolni a kö-
zépiskolásra, mint a személyes
foglalkozás, s részben ez a le-
velezők nagy lemorzsolódásá-
nak oka.

A levelezés és a tábor két-
szer tíz napja is kevés ahhoz,
hogy stúdiumosaink többsége
olyan olvasottsággal, önbizal-
ommal, általános műveltséggel,
rendszerelő-képességgel,
szellemi alkotókörrel rendel-
kezzon, hogy — bár a közép-
iskolási anyagot a felvételi tár-
gyakból hasonló szinten tudja
— az egyetemen egyenlő esé-
lyei legyenek például az ér-
telmiségi rétegből száрма-
zókkal.

Nagymértékben fokozzuk
erőfeszítéseinket. Ezeket a te-
rületeken érünk is el ered-
ményeket, de nem tudjuk
megoldani, hogy a középisko-
lás hosszú ideje kialakult le-
maradását két év alatt beho-
zassa e területeken.

A sikeres felvétellel

Nézzünk meg most egy
egyetemünkre bekerült átlag-
os stúdiumost. Feltehetően
először itt kerül többé-kevés-
bé egyenlő lehetőségek közé
a más rétegből származókkal.
Budapesten van, ugyanabban
az oktatásban vesz részt, kul-
turális, szórakozási, művelődé-
si lehetősége is körülbelül egy-
forma. A könyvtárban szinte
bármilyen könyvet megszerez-
het, egyetemi s más rendezvé-
nyek, színházak stb. biztosít-
ják általános érdeklődésének
fokozását. Szociális ösztöndí-
jak, kedvezményes kollégiumi
elhelyezés segít anyagi körülmé-
nyein. Idejével viszonylag
szabadon rendelkezik. Egy ko-

rábbinál pezsgőbb élet része-
se. A felvételi tárgyakat
ugyanúgy tudja, mint a töb-
biek, bár ő ezt a tudást komoly-
lyabb munkával nehezebb kö-
rülmények között, nagyobb
akaraterővel s kitartással érte
el. Épp erre az akaraterőre
lehet és kell számítani a to-
vábbiakban is.

Az egyetemen, akárcsak a
többiek, egész más követel-
ményrendszerrel találkozik.
Jóval nagyobb anyagot kell el-
sajátítania, önmagának kell
rendszereznie az új ismerete-
ket. Az anyagban való eliga-
zodás, a szakmai kérdésekkel
való foglalkozás, a tágabb le-
hetőségek közötti megfelelő

válogatás, az olvasottság, ál-
talanos műveltség, az intel-
lektuális készségek kifejle-
dését igénylik. Mindez szükséges
ahhoz, hogy jó közgazdász-
váljon, s nagyon fontos, hogy
ezt belátva tudatosan töre-
kedjen erre. Az ehhez szüksé-
ges tényező az azonban sokkal
inkább meglehetek egy érte-
lémiségi szülő gyermekénél,
hisz otthoni légköre közel áll
ehhez, míg stúdiumosunk álta-
lában kevesebb könyvet olvas-
hatott, kevesebb vitát hallha-
tott az itt felmerülő kérdé-
sekről, újszerűbbek számára
ezek a problémák, nehezebben
fejezi ki magát. Kevesebb öb-
bizalma, rosszabb kifejező-
képessége gátolhatja a társadal-
mi, politikai, ideológiai kérdé-
sek vitáiban helyes vagy hely-
telen véleményének kifejtését,
ütköztetését. Ez a szemináriu-
mokon és a vizsgákban is je-
lentkezhet. A folyamatot kumu-
lálódhat, a tanulás is neheze-
bben megy, a kudarok visz-
szահuzódáshoz vezetnek, s
végső soron egy képességéinel
jóval alacsonyabb szinten
maradhat. Az elvek és elvárá-
sok: „légy jó közgazdász”,
„tanulj, mert megbuksz” szá-
mára túl általánosak, konk-
rét gyakorlatára nehezebben
alkalmazhatóak. Nagyobb
akaraterőre ellenére a megma-
rad — és az új környezetben
létrejövő hátrányok együttes
jelentkezése miatt elvesztheti
lába alól a talajt. Számára
e környezetben való eligazo-
dás, alkalmazkodás nehezebb,
ebben s megmaradt hátrányai
csökkentésében csak esetleges
segítségét kap.

Itt nem az értelmi képessé-
gek és a tehetség hiányáról
van szó, hanem, hogy egy
ezekkel rendelkező ember
nem tudja egyik napról a má-
sira behozni a felgyülemlett
hátrányokat.

Le kell szögezni tehát, hogy

valamilyen módon fokozni
kell tevékenységünket ezen a
területen, alkalmazkodva az
egyetem oktatási, mozgalmi,
szervezeti rendszeréhez. Ez-
zel foglalkozik az utóztúdium.

Az elsőéves munkás-paraszti
származású hallgatók számára
a legnehezebb tárgyakból kon-
zultációkat szervezünk, ame-
lyeket egyetemünk oktatói
tartanak. A feladat nagy ré-
szét a fiatal oktatók vállalták.
Konzultációkon bárki részt
vehet. Ezenkívül félénként
egy-két alkalommal összehív-
juk a bekerült stúdiumosokat,
szívesen fogadjuk érdeklődé-
süket mozgalmunk iránt, s
volt szemináriumvezetők is
tartják velük a kapcsolatot.
Az utóztúdium változó rend-
szere azonban nem oldja meg
a problémát. A szakmai kon-
zultációk, bár hasznosak és
képeségek, egy vagy két
plusz órát jelentenek csak,
teljesen hasonlóak az egye-
tem órához, a volt szeminá-
riumvezetők, és a bekerült
stúdiumosok kapcsolata pedig
csak egy szűkebb körre ter-
jedhet ki.

Egy elképzelés

A megoldás — a hátrány
további csökkentésének — út-
ja csak személyes jellegű
foglalkozás lehet, amelybe
nemcsak a bekerült stúdiumo-
sokat, hanem a többi munkás-
paraszti származású első hall-
gatót is be kell vonni, hisz
helyzetük rosszabb, mint a
stúdiumosoké. A stúdium be-
vált formáihoz hasonlóan kis-
csoportokat lehet létrehozni,
amelyek szervesen alkalmaz-
kodnak az állami csoportbe-
osztáshoz, hisz erre épül az
alapszerv is, s helytelen szer-
vezetileg egész más közössé-
get létrehozni.

A csoport összejövetelei
nyíltak lennének az alapszerv
minden tagja számára, nem
kötelező jellegűek a munkás-
paraszti származású hallgatók
részére sem. A csoport munká-

ja szervesen alkalmazkodik
az alapszerv munkájához, az
egyetem rendezvényeihez, de
célja a megmaradt hátrányok
közös csökkentése.

A csoport vezetőjének olyan
politikai, pedagógiai fel-
készült oktatót vagy felsőéves
egyetemi hallgatót kell vá-
lasztani, (a legjobb az, ha a
vezető együtt a csoport pat-
ronáló tanára) aki önként vál-
lalva képes e nehéz feladat
végrehajtására és a tényleges
rászoruló hallgatók bevonásá-
ra, a csoport munkájára.
Úgy látjuk, időben ez nem
igényel sokkal több munkát,
mint amennyit jelenleg egy jó
instruktor végez.

E kötetlen foglalkozások
szokásteremtő életvitel formá-
ló hatásúak, segítik a lehető-
ségekhez való megfelelő alkalm-
zkodást.

Emellett az utóztúdium kon-
zultációi megmaradnának, s
együtt alkotnák az utóztúdium-
mot.

A csoport mellé állított
utóztúdium vezetői munkáját
meggyorsítandó, meg kell
vizsgálni, hogy be lehet-e hívni
néhány nappal az egyete-
mi oktatás előtt a leendő utó-
stúdiumosokat. A néhányna-
pos táborban ismertetőnk az
utóztúdium célját,

E javaslat megvalósítása
kezdetben egy bizonyos elkül-
önültséggel és idegenkedéssel
jár.

Nyilvánvaló, hogy a megfe-
lelő emberek kiválasztása
nem könnyű feladat. Ennek
megoldására, s a szükséges
légtér megteremtésére, az
egyetem állami, párt- és
KISZ-szervezetének együttes
munkájára van szükség. Meg-
 kell vizsgálni, hogy elképze-
lésünk megvalósítható-e, egybe-
 kell vetni előnyeit, hátrányait,
meg kell nézni, hogy van-e
más jobb, hatékony módszer,
de mindenképpen szükséges
további hathatos lépéseket
tenni. Ezekkel a gondolatok-
kal bocsátjuk vitára elképze-
lésünket.

Kardos—Muraközi—Horn

Fotó: Eszes István

JELLEMEZZÜNK?!

„Nem ismerek rá ebből a jellemzésből sem a rossz, sem a jó tulajdonságaimra.”

A. — Döntsük el már végre: alapszervezeti jellemzést készítünk, mely az egyes emberek kapcsolatban tükrözi a csoport véleményét, vagy szűk körűt, a barátok meglátásai alapján?!

B. — Szerintem senkinek nem célja az, hogy a másikat elvágja. Tehát hallgassuk el a hibákat, vagy csak nagyon burkoltan írjuk meg, s a meglévő, tényleges pozitívumok alapján készüljenek a jellemzések.

C. — Idefigyelj! Így mindenki a mennybe fog menni. Ráadásul, még saját magunkból is hullót csinálnak... Legalább próbáljuk meg egyenként súlyozni a jellemzéseket.

D. — Csak azt tegyük bele, amit a többség elismer. Nem írhatja alá nyugodt lelkiismerettel a KISZ-titkár, ha tudja, hogy nem igaz.

E. — Javasolom: hogy legalább valami hasznunk legyen ebből az egész cirkusból a jellemzések elkészítése után mondjuk meg egymásnak valóban őszintén véleményünket. Ugy értem, mindenki számára hasznos lenne az, ha — a hivatalos véleményezéstől független —

végre meg tudná, melyek az alapvető hibái, hiányosságai, mit ajánlatos kijavítani, vagy tökéletesíteni.

C. — Biztos vagyok benne, ha megmondanám valakinek a róla kialakult véleményemet, bármilyen jó és segítőkész dolog tenném azt, az a másik az esetek jelentős részénél, ráadásul még a csoport elé is megírnám, személyeskedésnek sőt sértésnek tekintené.

F. — Nézzetek: En tudom, hogy Z, nem tart igényt arra, hogy kifejezem róla a véleményem, őszintén legyek. Persze, én sem vagyok kíváncsi az övére...

G. — Ebben a közösségben szerintem reménytelen vállalkozás ezt elvárni. Talán azért, mert nem vagyunk közösség... Vagy mert nem vagyunk elég értek erre a feladatra. Például a barátainknak közös beszélgetésim során bármikor és őszintén elmondom észrevételeimet. Ha ugyanezt megtenném a csoport előtt, nyugodtan merem állítani: nem segítené elő egymás minél mélyebb megismerését, viszont sokkal inkább növelné mások pletykabázisát...

A FENTI BESZÉLGETÉS az egyik IV. éves KISZ-alapszervezetben folyt le. Aktuálisnak adja, hogy ezekben a hetekben készítik — csoportonként változó feltételek és igények figyelembevételével — a végzős hallgatók jellemzéseit. Természetesen, a véleményezés közös szempontjai: 1. mozgalmi munka; 2. szakmai tanulmányi tevékenység; 3. politikai-ideológiai felkészültség; 4. emberi arculat jellemzői — alapján készül el a jellemzés. A jellemző alapszervezetek ugyanakkor komoly gondokkal küszködnek. Hogy milyenek ezek a problémák?

Alapvető gondot jelent az, hogy a hallgatók zömében nem vagy csak felszínesen ismerik egymást. Így nem véletlen az, hogy a jellemzések ritkán tükrözik az alapszervezet egységes állásfoglalását. Képzelnék el egy csoportot, ahol egy-egy ember véleményezését, például 20 ember együttesen alakítja ki. Azonban X ideológiai-politikai felkészültségéről egyetlen barátján kívül senki nem tud semmi konkrétumot mondani, viszont a barát állítja, igenis jól felkészült, politikailag megbízható ember. Mit tegyének ilyenkor a többiek? Ha elfogadják, közös állásfoglalással ellenkező véleményt kell beírniuk a jellemzésbe; ha nem, esetleg megkérdőjelezzik, sőt — ha a vállalat a jellemzés alapján dönti el: alkalmazza-e vagy sem a szóbanforgó pályakezdőt — megnehezítik egy farsuk pályakezdésének amúgy is nehéz lépcsőit.

TOVÁBBLÉPVE: mit tegyen az alapszervezet, ahol a tagság jelentős része nem végzős közösségi munkát? Aktivitások szinte mértékben kimerültek a közös rendezvények látogatásában. Nyugodt lelkiismerettel leírhatják-e azt, hogy ezek az emberek a csoport passzív tagjai közé tartoznak? De még tovább fokozhatjuk ezt a kérdést: Vajon hagyják-e ezek a hallgatók, hogy róluk valóban reális jellemzés készüljön. A probléma már azért is nehéz, mert ők képezik az adott alapszervezet jelentős részét. Ismerve a csoportok „közösség-színvonalát”, negyedéven ezekre a kérdésekre a válasz egyértelműen tagadó lesz. A szóbanforgó kétharmadrész azért fog küzdeni, hogy ne legyenek „igazmondóak” a véleményezésések, sőt „kéz kezét mos” alapon még arról is lemondanak, hogy a többiekre teljesen megelégedően megállapításokat közöljék. Így az egész jellemzés pusztán formai szerepet tölt be: „Olvan kedvező színben kell feltüntetni a másikat, hogy az nekem is jó legyen”.

MI AZ OKA ANNAK, hogy nem tudunk egymásról reális képet alkotni? Véleményem szerint a kérdés megválaszolásánál a következő tényezőket kell figyelembe venni: 1. Egyetemünkön a mozgalmi tevékenység sokkal hatékonyabb felsőszinten, mint az alapszervezetekben. A csoportok többsége csak formális közösséget képez; tehát a közösségi erő, összetartás színvonalát egyben a jellemzések színvonalát is jelenti. Munkánk során a megérdemelt nagyobb súlyt szerepelnek a látványos akciók, ami ugyanakkor a tényleges munka végzésének, a tagság nevelésének, tevékenységük ellenőrzésének háttérbe szorítását jelenti. Az aktív és passzív KISZ-tagok súlyozása is inkább formai: a köztudatban az aktív emberek funkcionáriusok, míg a passzívak a vezetettek többségét reprezentálják. 2. A hallgatók — éppen mert az alapszervezetek zömében nem mint tényleges közösségek működnek — egyre távolabb kerülnek egymástól. Ez a folyamat az első évben megkezdődik, s az egyetem első évek mulásával hatványozottan mélyül. Ezzel párhuzamosan viszont erősödik egymás „megismerésének” az a formája, amely hallomásokon, felszínes és kellemes hangvételű beszélgetéseken, sőt pletykákban alapul. Ennél a pontnál különös hangsúlyt kap az egyetemi képzés és KISZ-nevelő funkciójának hézagossága, s ami részben — de nem kizárólag — ennek következménye: a diákok igénytelensége, közömbössége egymás iránt. 3. Mivel jelen esetben a végzős — tehát: pályakezdő — hallgatók értékeléséről van szó, tovább nehezíti a problémát a teljes megoldás az, hogy ezek a jellemzések a diákok leendő munkahelyére kerüljenek. Így a többség attól is tart, hogy egy reális jellemzés az elutasítás — talán valós — veszélyét hordozza magában. S mivel a leendő munkahelyek jelentős hányada nincs hozzáférhető az ilyen hangvételű és tartalmú jellemzésekhez — és ezt a diákok is jól tudják — inkább hallgatnak, hogy majd értékelésükkel a többiek is hallgassanak.

Itt kell elmondanom: több alapszervezetben is találkoztam olyan igénnyel, hogy legalább a jellemzések megszületése után mondják el őszintén egymásról véleményüket. Hogy megteszik-e? Nem hiszem. Ezt a következő ponttal indokolnám: 4. Hiába van meg az igény egy alapszervezet tagjaiban arra, hogy megmondják egymásnak és önmaguknak az igazat, ha a csoport darabokra tördelt, heterogén, vagy netalántán klikkek halmazára, ha mint tényleges közösség, életképtelen, ha a széthúzást elősegítő személyi megfontolások dominálnak.

Nézzünk csak jól körül a negyedevek között: kevés az olyan alapszervezet, ahol a közös erő, az együvértartozás, az összefogás a döntő szó. Viszont sokkal inkább igaz ennek ellenkezője. S említi az a veszély, hogy az említett jószándékú és építő törekvés ilyen körülmények között egymás sértégetését, „elvágnását” vég nélküli személyeskedések forrását realizálja.

Most már csak két kérdés vetődik fel bennem: Jó a jellemzési rendszerünk? Merem állítani (még ha merész megállapításnak is tűnik): a jelenlegi feltételek mellett nem. Ezt igazolja az írás elején leírtam bizonyítai a felsorolt tényezők rövid — de nem állítom, hogy teljes — áttekintésével is. A másik kérdés: Vajon valóban nem vagyunk elég értek és gerincesek ahhoz, hogy reálisan tudjuk felmérni hibáinkat és érdekeinket?

Kocsi Margit
(Folyt. köv.)

„Soha meg, soha még ilyen árva csatát. Meztelenül harcoltunk és a halálba halálba halálba. Leletetek is egyedül szállt. Harcos elődök. Arnya se várta ott körbe köszöntve kupával. Régi csaták muzsikája se gőzölt. Bús haragos mámorosakat fejetekre. Roppant ősi legendák kürtje üvölt. Szörnyetegként nem taposott utcákat elétek. Magyarok voltak. Almodó pusztát keltve riasztók. Meztelen eszmével, jejes úrba árva legesők.”
(Balázs B.: Dallá halnotok így kell)

A kortárs láthatja és érezheti úgy, hogy „harcos elődök”, „régic csaták muzsikája” nem „taposott utcákat” 1919 forradalmárai elé. Mi azonban tudjuk, hogy a Tanácsköztársaság szervesen és elválaszthatatlanul illeszkedik haladó nemzeti-történelmi hagyományaink sorába, időben legközelebből a 48–49-es forradalom és szabadságharc utáni helyre. Jogos nemzeti büszkeséggel emlékezhünk a világ második szocialista államára,

Szamuely beszédét mond a Vérmezőn

Zimányi Zoltán

Kapun belül hová mennek?

A szakok közötti választás látszólag legerőtelmesebb esete a tanár szakra való jelentkezés. Azok a hallgatók, akik valamelyik tanár szakot végzik el, nem közgazdász diplomát kapnak, hanem tanári diplomát, ami a tanári pályára való jelentkezéshez szükséges. Ez a rendelkezés évről évre sérelmesnek találják a végzős tanárszakosok, s lehetne mondani joggal, hiszen éppúgy megszereznek ők is minden általános közgazdasági ismeretet, mint akik valamelyik más szakon végzik. Csak hogy — szemben a más szakosokkal — ők nem csak közgazdasági, hanem némi pedagógiai ismeretet is szereznek, s amennyiben képzettségük megfelelően — tehát középiskolai tanárként — akarnak elhelyezkedni, nincs szükségük a közgazdász címre is.

Tanár szakra — az eddigi tapasztalat szerint — több okból jelentkeznek a hallgatók. Első és legkézzelfoghatóbb indíték nyilván az, ha a jelölt pedagógus hajlandóságot érez magában, egyaránt érdeklik a közgazdasági kérdések és a nevelés, az ismeretek átörökítésének, a serdülők személyiségének fejlesztésének problémáit iránt, röviden szólva: tanár akar lenni. Ezek a szakokon logikát, lélektant, nevelésméleletet, és még egy sereg — a közgazdasági témakörrel viszonylag távolos — tárgyat lehet tanulni. Természetesen azoknak, akik szaktárgyukat akarják majd tanítani, ajánlatos mielőbb megbarátkozni a közgazdasággal.

A döntés megkönnyítése érdekében nézzük tehát, mire számíthatnak azok a tanár szakot választók, milyen tárgyakkal foglalkozhatnak majd az öt év során, s végül essen néhány szó arról is, hogy a középiskolákban kívül milyen más elhelyezkedési lehetőségek adódnak a tanár szakosok számára.

Tanár „B”

A „B” szakon a hallgatók statisztikára és könyvvitelre specializált oktatásban részesülnek, a korábban már említett közös pedagógiai tárgyak megismerése mellett. Nemcsak általános és gazdaságstatisztikát tanulnak, hanem ágazati statisztikát is és IV. évben statisztikai módszertant. Több féléven keresztül ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági könyvvittel, 1–1 évig az „Iparvállalatok mérleg- és gazdasági tevékenységének elemzése” és az „Ügyvitelszervezés és égisítés” c. tárggyal foglalkoznak.

A szak az un. előfőosztály területébe tartozik. Előfordul, hogy évről évre egyetlen férfihalmozat sem jelentkezik az amúgy is kis létszámú csoportba. A lányok többsége meggondolva választja ezt a szakot, és el is megy középiskolába tanítani. Azok, akik valamilyen okból nem vállalják a tanári munkát — alapos szakismeret birtokában — könnyen elhelyezkedhetnek bármelyik vállalat statisztikai osztályán, könyvtelésén, vagy épp a Központi Statisztikai Hivatalban.

Tanár „D”

A szak hallgatóinak képzése egyrészt az „A” szakosok, másrészt a belkeresek képzéséhez kapcsolódik. Pg. szigorlat után ők is foglalkoznak válogatott fejezetekkel, és IV. évben pol. gazd. módszertant. Több féléven keresztül tanulnak áruismeretet és az áruforgalom gazdaságtanát, amelyből szigorlatot is tesznek. Másik szigorlati tárgyuk a „Kereskedelmi munka és üzemszervezés”. Ezenkívül foglalkoznak még 1–1 félévet belker. könyvvittel, belker. statisztikával piacelemzéssel is.

Tanár „A”

Amint arra a két szaktárgyból következtetni lehet, a képzés során a hallgatóknak magas fokú általános közgazdász műveltséget kell szerezniük. Az „A” szakosok is II. év végén tesznek szigorlatot politikai gazdaságtanból, de még a III. évben is foglalkoznak néhány kijelölt témával. A „Válogatott fejezetek pol. gazdasági” című tárgy keretében. A

Béki Gabriella

Február 14-i számunkban már írtam a gazdaságpolitikai kutatócsoport által indított döntési játék koncentrációs köréről. A játékot dr. Mária Antal egyetemi tanár és munkatársai készítették elő, és vezették. Mivel tartalmában és formájában egyaránt új oktatási módszerről van szó — ígéretemhez híven visszatérek a kurzus elemzéséhez. Természetesen a szakmai, technikai részletekre nem tudok betépni — e lap hátsólapján úgy érzem a kurzus „társadalmi hatásának” boncolgatása lehet érdekes. Ertem ezáltal azt, ami a felkészültségből, hozzáállásból, munkamódszerekből az egyetemi közvélemény számára tanulságos és érdekes lehet. Az

Elegendőnek tartjátok-e az ilyen döntési játékokhoz az előzetes közgazdasági és számítástechnikai felkészültséget; milyen hiányosságokra derült fény?

A 41 válaszadó közül 23 eléggé, 10-en kifejezetten keveslik és 8 hallgató csak részben van megelégedve szükségesnek tartott ismereteivel. Az a 18 fő, aki hiányosnak érzi felkészültségét, a következő dolgokra hívja fel a figyelmet: „Több, mélyebb PG-t, könyvvitelt kellett volna tanulni, ha ezeket ismerjük, könnyebb lett volna. Főleg a programozásokról voltak hiányok. Az előzetes ismeretek maximum arra elegendők, hogy a modell hasonlít-e a valósághoz. A valószínűség-számítási ismeretek nagyon hiányoztak, hiszen ezt a játékot párhuzamosan kezdtük el tanulni. A valóságban ez magasabbfokú matematikai felkészültséget igényelne. Eddig mi csak tiszta matematikát tanultunk, és nem mutattak rá, hogyan kell alkalmazni a gyakorlatban... Több szaktudással nagyobb nyereséget érhetünk volna el... Hiányzott a vállalati működés ismerete, könyvelés... Olyan egyszerű ismeretekkel, mint a költség-számítás, nem rendelkezem... Problémát okozott a játék áttekinthetése, illeszkvés még nem foglalkoztunk... Néhány idézet azok válaszából, akik a játék sajátos jellegére utalnak.

„Ami ehhez szükséges, azt vagy tanultuk, vagy tanuljuk. Főleg gondolkodni kellett, és nem tételek tudására volt szükség... Komolyabb közgazdasági ismereteket ez a játék nem kíván. Számítástechnikából már többet... A közgazdasági részét logikus gondolkodással meg lehetett oldani... A válaszok között ilyen is volt, kár lenne elhallgatni ezeket a szkeptikus véleményeket: „Szerintem messze nem közgazdasági ismeretekkel kellett, csak józan paraszti ész... Nem igényel semmiféle felkészültséget, bármely érettségizett ember éppígy el tudja volna végezni — legfeljebb nem lett volna ilyen átludományos...”

A vezető tanár válasza: „A hallgatók felkészültsége matematikából egyértelműen megfelelő, számítástechnikából is annak mondható, bár megpótdtunk, hogy csak négyen választották programozás feladatát. A közgazdasági felkészülés megfelelő, kétségtelen azonban az, hogy a költség-számítás és elemzés a leg-többjük számára ismeretlen. Ismereteket végül is az utolsó döntéseknél tévedések korrigálásával leleményesen használták fel. Sok nagyon fontos dolgra hívták fel figyelmünket.”

Tetszett-e ez a játék, és miért? Felkészít-e a leendő munkában várható tényleges döntésekre?

37 válaszadónak tetszett. Közülük néhányan viszont úgy vélik, hogy a leendő munkára éppen a modell jellege miatt nemigen ad előzetes felkészülést. Sokan csak tetszésüket fejtették ki részletesen, a kérdés másik részére nem adtak választ. Négy hallgatónak nem tetszett, egyikük nem indokolta. Lássuk a másik három indokot: „Nagy szerepe volt a véletlennek... Nem lett volna rossz, de ennél idő alatt hallhattunk volna többet az ilyenféle játékok elméletéről. Annnyiban hasznos, hogy az ember észreveszi, nem a döntés, hanem az előkészítés az érdekes... Fő alapelvet megismerése után több döntést kellett volna csinálnunk. Az élet szerintem sokkal bonyolultabb, és ezért kevésbé kiszámítható...”

A többség egyértelműen tetszését fejezte ki. Idézek néhány

utolsó értékelő foglalkozáson tettem fel hat kérdést a jelenlévő 41 hallgatónak. Név nélkül lehetett válaszolni, tetszés szerinti rövidséggel, vagy részletesen. Örülök, hogy egy-két kivétellel rendes, felelősségteljes választokat kaptam. Ugyanazokat a kérdéseket tettem fel dr. Mária Antal egyetemi tanárnak, a kurzus vezetőjének is, természetesen a megfelelő formai változtatásokkal. A kérdések közvéleménykutató jellegűek, s nem a játék szakmai részét illetik; bár a válaszokban sok értékelhető javaslat is van. Ezeket a kutatócsoport bizonyára figyelembe veszi majd a 41 válaszlap átnevezése után, további tervek kidolgozásánál.

hány jellegzetes választ: „Tetszett, mert nem volt papíruzó, szerintem felkészít a közgazdász munkára, a gyakorlat mutatta... Ez volt az első életrészegő kurzus... Olyan dolgokat próbáltunk ki, amelyeket semmilyen tárgy keretében nem tanítanak, mint például kockázatvállalás, döntés, vezetés... Felkészít az életre, mert komplex döntéseket hozni mindig tudni kell... Remélem hasonló munkába kerülök... Elősegítette a távlati, absztrakt gondolkodást, az együttműködést egy kollektívában... Szerintem az ilyen játékok alkalmazása jelenti a közgazdászok új irányát... A játék a valóság kipróbálására alkalmas és sokkal kevésbé veszélyes, ha a résztvevők a modellben ki-

sérleteznek, mintsem az életben... Céлом az, hogy ilyen modellekre visszavezetve hozzak vállalati döntéseket...”

Idézet a vezető tanár válaszából: „Ez nem tantárgy, nem kell memorizálni, nincs vizsgakérdés. Önállóan kell gondolkodni, a feladat megoldásáért intenzíven meg kell dolgozni. Konkrét szituációban hozandó döntésekre biztosan nem, de arra feltétlenül előkészít, miképpen kell a konkrét szituációt „letapogatni”, megismerni. És arra is, hogy tévedünk, és azt korrigálni kell tudni.”

Hogyan ítélték meg a tanárok felkészültségét erre a játékra? Milyen volt a tanárok és diákok hozzáállása a játékhoz? Előrejeltek vagyok-e az osztályzással, beszámolási módszerrel?

A tanárok elkészültségéről 38 hallgató igen elismerő szavakkal írt. Szerintük nagyon magas fokú felkészültségről, alapos munkáról tettek bizonyosságot. Csak hárman adtak bizonytalanító választ. „Nem lehet egyértelműen sem igent, sem nemet mondani, mert előfordultak problémák, melyekre nem tudtak választ adni... Már előre jelezték, hogy lesznek ilyenek.” A dicséző, elismerő mondatok sokaságában az idézett válaszok inkább mérlegelőnek tűnnek.

Ami a tanári hozzáállást illeti — erről kivétel nélkül minden válaszadó elismerően írt! Volt aki így válaszolt: „A hozzáállás gyönyörű... A tanszék munkája kiváló, megpróbáltak minden apró dolgotra válaszolni...” Jó néhány vélemény szerint a diákok érdeklődését, aktív munkáját is a tanári lelkesedés vonzotta. Sokaknak az ilyen alapos törődés egészen újnak tűnt.

Az egyértelmű elismerés hangja után, kicsit meglepő, hogy társaik lelkesedését korántsem tartják a hallgatók ilyen jónak. Tizenháromnak csak részben vagy alig voltak megelégedve társaik munkájával! Kifogásolták, hogy a kezdeti lelkesedés később alábbhagyott, volt aki érdeklétlenségről írt. Továbbá: „Nem tetszett a kémkedés a csoportok között, mindenki maga jöjjön rá a jó húzásokra... A csapatok között a végfelé nagyon kiéleződött a helyzet, ezt nem szabad lett volna... Nálunk a csoportban volt olyan, aki egyáltalán nem dolgozott...” Akik jó-

nak ítélik meg társaik aktivitását, több esetben a játék újdonságának, a lelkes tanári munka vonzásának javára írják. Nagyon figyelemreméltóak viszont az ilyen válaszok is: „Kollektív munka, hatványozott öröm...”

Es most nézzük az osztályzásról, a beszámolás módszeréről írt véleményeket! Harmadnagyon teljesen elégedettek. Egy hallgató elégedetlenségét nem indokolja, ketten nem tudták mi volt az értékelés háttere. (Itt hozzá kell tennem, hogy a válaszadás időpontjában még csak a jegyeket tudták, az indoklásra később került sor. Viszont az osztályzás módjáról már a kurzus elején, az írásos programban tájékoztatást kaptak. Az érdemjegyet 30—30 százalékból a csoportversenyben elért helyezése és az egyéni feladat, 20—20 százalékból az ellenőrző dolgozat eredménye és a csoport döntéséről írt vélemény befolyásolta.) Van, aki azt kifogásolta, hogy az osztályzásban a csoport eredménye, az elért vagyis is bele számít. Egy hallgató szerint a jegy így nem tükrözi az egyéni munka mennyiségét. Egy másik válaszadó formálisnak tartotta az ellenőrző dolgozatot. Egy ilyen választ is olvastam: „Az ellenőrzés módszere és a súlyok nem tökéletesek, de a jóllakott kecskét ne kérdezd meg újságról barátomat hogyan maradhatna éhen...”

Néhány idézet a többség válaszából: „Az ellenőrzést, beszámoltatást megfelelőnek tartom... Ritka eset, hogy egy tanszék nem ragaszkodik a középkorai felszósztályozási módszerekhez... Így élvezhető volt a játék, nem zavart egy percig sem a leendő osztályzat... A beszámoltatással elégedett vagyok azért, mert végre egy olyan tárgy, amit nem bemozgolni kell, hanem elsősorban gondolkodni... Szerintem jó, hogy a dolgozatnál mindent lehetett használni...”

A vezető tanár válasza: „Heten együtt felkészültek tartották magukat arra, hogy már az első alkalommal nagyobb zavar nélkül irányítsuk a munkát. Szívügyünknek tekintettük, hogy sikeres legyen, azt hiszem, hogy ezt tudtuk biztosítani. Úgy tapasztaltuk, a diákok mindent megtettek csoportjuk sikeréért, és egyéni feladataikat is meglepően jól megoldották. Munkaközi kapcsolat alakult ki, és ez merőben új forma...”

Milyen együttműködés alakult ki a tanárok és diákok között? Mennyiben tér el az eddigi formától?

„Az eddiginél sokkal jobb... A játék jellege miatt más... Nagyon jónak tartom, hogy egyénileg, illetve csoportosan lehet dolgozni, és ha végképp nem megy a dolog, akkor alaposan meg lehet beszélni a kérdést a tanárral. Ez igaz ismeretlen volt az ilyen kapcsolat. Elsősorban óta a legkövetlenebb volt... Maximális segítséget nyújtottak, de ahogy a költő mondja: „Játsszani is engedd, szép, komoly fiadat”... Döntően hozzájárult ahhoz, hogy az elméleti szakra jelentkezzek... A legjobb hónapom volt az egyetemem... Óriási előrelépés... Kellems légkör alakult ki... Megalósnult a gyakorlatban az, aminek eddig a szemináriumok kellett volna...”

Nem folytatom, négy válasz kivételével rövidebben, vagy hosszabban csupa elismerést írtak. Ilyen jó véleményeket még sohasem olvastam — sajnos.

Következő számunkban még visszatérünk e témához, a válaszlapon ismertetéséhez. A további kérdések a játék továbbélésével, folytatásával kapcsolatosak.

Koncz Gábor

Alig hogy elkezdődött a félév, máris azon kapjuk magunkat, hogy számba vesszük, kiktől is kell idén búcsút vennünk. Kik azok, akik egyetemi pályafutásuk utolsó állomásához közelednek. Megtesszük a számvetést minden évben, nem szokásból, nagyon is tudatosan. Egy más után soroljuk az ismert neveket, hogy aztán egy-kettőnél megállva rábírujuk őket, a diáktársiszyában felvüllemlett sok-sok tapasztalattal hagyjanak ránk is valamit, egy baráti beszélgetés közben.

Hová méss dolgozni, mit fogsz csinálni, ha végzel?

Veres Paliról (V. éves tanárszakos), akinek feltettük a kérdést, társai is jól tudják, hogy tanár akart lenni, s az eltelt négy év alatt sem változtatott elhatározásán. Noha azt már nem állítja, hogy az egyetemen évről évre csak erősödött volna benne a bizonyosság, hogy annak idején jól választott hivatást. Jöcskán marad még tisztázni valójában önmagával szemben az utolsó félévben és a pályakezdés első éveiben is.

Magannak tett ígéret volt, hogy tanítani fogok. Annak idején az általános és a középiskolában sok rossz tanárral volt dolgom. Ez erősítette meg feltett szándékomat: tanár leszek, hogy megmutassam, másképpen is lehet ezt csinálni.

A nyírségi, fehérgyarmati középiskolában, ahol én is érettségiztem, igen nagy a tanárihiány. Emiatt gyakran az iskola léte forgott kockán. Ez a körülmény is arra indított, hogy társadalmi szerződést kössék a járási tanáccsal. Am amikor aláírtam a szerződést, nem zártam ki annak a lehetőségét, hogy az egyetem elvégzésével másképpen határozzok. Hiszen akkor még egyáltalán nem tudtam, fog-e menni nekem úgy a tanítás, hogy az életemet tegyem rá. Végül is, hogy mire, és mennyire képes az ember, az az egyetemi tanulmányok alatt derül ki. Ezért nem zártam ki más lehetőséget.

Lassan véget érnek egyetemi tanulmányaid. Sikerült-e megbizonyosodnod afelől, hogy jó tanár leszel?

A választ ott kezdeném, hogy nagyon sok mindent csináltam egyetemi éveim alatt. Már az első év első felében az évfolyam KISZ-vezetőség tagja lettem. Második félévtől pedig KISZ-bizottsági szervező titkár. Nem a legjobb lépés volt ez számomra, mert vidéken ugyan négy évig csináltam a mozaikművészetet, vezetői szintű tapasztalatom azonban nem volt. Így aztán egy csapásra, hogy átléptem az egyetem küszöbén, annyi lett az elfoglaltságom, hogy a szakmai munkámról nem is alakulhatott ki reális képm.

Sajnos, afelől, hogy jó tanár leszek-e, a tanárképzés nem segített igazán a véleményalkotásban. Nálunk a tanárképzés sajátos helyet foglal el. A pedagógiai oktatás rendkívül esetleges, nem épülnek a tárgyak egymásra. A képzést illetően mi, tanárszakosok egyáltalán nem vagyunk elégedettek. De a szakértargyak tekintetében sem. Tervezésből és PG-ből lényegesen többet nem kapunk más szakosoknál, viszont iparszervezésből és ipargazdaságtanból jóval gyengébben va-

gyunk eleresztve, mint a többiek. Ezért nem alaptalan, hogy nekünk, tanárszakosoknak szakmailag kisebbségi érzésünk van a többi karral szemben.

Mint KISZ-vezetőnek, más egyetemistákkal is volt alkalom összehasonlítani a mi egyetemisták képzettségét, tudását. Milyen kép alakult ki benned ezzel kapcsolatban?

Nagy lehetőségünk más egyetemistákkal szemben két-

beszélünk, s aminek megvalósítása problémát jelent, hogy a hallgatókat első évtől kezdve mind a KISZ, mind a párt figyelemmel kísérik. Itt a KISZ és a megfelelő kari pártszervezet együttműködésére lenne szükség ahhoz, hogy rendszeresen nyomon kövessék, ki az, aki jó szakmailag, és ki az, aki nagyobb tanári segítségre szorul. Amíg azt nem sikerül megteremteni, sajnos, preferáljuk a törhető embert a szerényebb, de tehetségesebbel szemben. Mindezzel nem azt akarom mondani, hogy egyetemünkön az oktatók nem törődnek a hallgatókkal, hiszen vannak pártalapszervezetek, ahol ezt jól csinálják, és szép számmal találunk egyéni akciókat is, ennek azonban általánosabbnak kellene lenni a tanárok körében.

Milyen érzésekkel gondolod a választ meg a KISZ-csoportodtól?

Feltétlenül többet kellett volna törődnöm a csoportommal. Sok volt a vita, az egyet nem értés, több volt a széthúzás, mint az összefogó erő nálunk. De az ember sok mindent megtudhatott itt magáról. A csoportnak köszönhettem többet közt az első ösztin véleményét, amit elmondtak rólam. Nem volt egy bárányközösség a miénk. Mégis harcoltunk az olyan fajta közösség-ideállal szemben, ahol nincs vita, ahol egymás „ólébe ülve”, problémák nélkül töltik az egyetemi éveket.

S ha már a csoportról eszt szó, talán nem lenne jó elhallgatni azt sem, hogy éppen a túlzott rendezvénycentrikusságunknak „köszönhetjük”, hogy legkisebb mozgalmi egységeinkben nincs igazi politikai élet. Pedig ott kellenének csak igazán a viták. Önmagunkról, politikai nézeteinkről. Igaz, ezt a feladatot töltik be politikai táboraink. Ezek azonban csak keveseket érintenek, s nem is azoknak a politikai nézetét formálják, akik leginkább rászorulnak. Hogy a KISZ-csoportok betöltsék feladatukat, ebben is nagyobb segítséget adhatnának a pártszervezetek, ahol jó politikai irányítással, őszinte légkörben ki ki megvizsgálhatná, hol áll világnézetileg. Mert mindenki itt áll, de ki ennyire, ki annyira, s a vita feltétlenül hozzásegítheti a tisztánlátáshoz azokat is, akik nem mindent értenek.

Én is számtalan dolgot megkérdőjelezek magamban, szerencsére azonban egyre több kérdőjel felől tudom meggyőzni önmagamot. Hibás nézetnek tartom viszont, hogy valakit — a csoport elé tárva kérdéseit — okos érvek, vita helyett leintenek, antimarxistának mondanak. Ha így intézünk el egy embert, az könnyen lehet, hogy azzá is válik előbb, vagy utóbb.

Említetted, hogy mostanában kutatómunkával foglalkozol. Mondjál erről valamit.

Az elmúlt félévben alkalom nyílt PG-szemináriumvezetésre. Ennek kapcsán kezdtem foglalkozni elméleti kérdésekkel. Mondhatom, hogy örömmel lelem a kutatómunkában, és úgy érzem, ez meg is nekem. Ez a felismerés tárta fel előttem annak a lehetőségét, hogy megpályázzam a PG-tanszék gyakorlati státuszát. S hogy vidékre megyek-e, vagy itt maradok az egyetemen, azt végleg az dönti el, melyik területen tudok többet szakmailag és politikailag nyújtani.

Fenntartod-e ezután is szülőfaludat a kapcsolatot?

Valójában soha nem szakadtam el szülőfalumtól. Anyám, s az otthoni emberek bennem élnek. Így érzem ezt, mint egyetemista is, amikor, egy kis szünet adódván, hazatértem valóságos felüldültem körükben. A korosztályommal egyenlőleg érzem nek irántam, mint korábban, és jó, hogy számom tartják, visszatérek-e. Halay Edit

Társalgó

Egyedül maradtam a társalgóban. A fűtőtestek sorra kihűltek, a tizenkét lámpa közül már csak hat égett, s mindössze háromnak a burája volt ép. Eltűnődtem: vajon hány percig tarthat még ez a 100 oldal. Ásitottam. Aludni kéne. Vagy jó lenne egy hosszút, nagyot ásítani, olyan hosszút, hogy a diplomakiosztó ünnepségen érne véget, vagy a doktorrá avatáson. Próbáljuk meg! Áááá... Hopp, ezt kettéharaptam. Jön valaki. Sőt ketten jönnek. Kop-kop, kip-kip, majd kop-kip, kop-kip, végül koip, koip, egyszerre lépnek, megállnak, megfogják a kilincset. A kezeket nem látni még, de a kilincs megrándul. Aztán lassan, nagyon lassan nyílik az ajtó, s egy bozontos fej nyomul le, körülnéz, valamit puszog. A másik fej is megjelenik, valamivel kisebb, félnélkebb, szenvedélyesebb az előbbinél. Egyszerre belépnek. A srác mereven a szemembe néz, semmit nem szól, úgy mondja: ne haragudj, öreg, igazán lekophatnál egy kicsit, nekünk itt dolgunk van. Jelentőségteljesen a könyvemre pillantok; sajnálom, még van 100 oldalam és nem akarom az estémét elrontani, nem mehetek el.

Oké, majd elmegy te mind-

Fotó: Kiss Zoltán

Kapun kívül hová menjek?

MINDEGY. Ha már végleg sikerült eldöntenünk, hogy aznap megyünk be a kapun, akkor nem marad más hátra. S ha más nem lesz hátul, akkor ez azt jelenti, hogy mindenki elől van. Így aztán mégis menni kell valahová.

A szakválasztást természetesen nem szabad elharmarkodni. Nem mindegy például, hogy a hajunkat vagy a fejünket vágatjuk le. Akit inkább az elméleti témák érdekelnék, az járjon loversenyre, a pénzügy kedvelőinek pedig a rulettkaszinót vagy a büfében egy kaszinót ajánljuk. A természetkedvelők figyelmét már most felhívjuk a Gellért szakra, s akinek ez nem elég magas, az menjen gyalog a matektanszékre, fa ott is van elég. Mint minden évben, valószínűleg idén is a legkeresettebb szak a külker lesz. Az ez iránt érdeklődőknek gyorsított olasz nyelvtanfolyamot indítanak, a Béla Itáliában című filmet levetítik. Most terjedelmi korlátok miatt csak annyit tudunk mondani: egy líra kevesebb, mint egy forint. Jól vigyázzunk hát, nehogy ráfázzunk, mert az olasz kocsikat még nyáron se fűtik.

AKI ELŐTT végleg becsu-

kódtak a külker. kapui, az ne hogy megpróbáljon mégis bemenni rajta. Tavaly sok szakválasztás előtt levő hallgató — köztük egy bizonyos Botond vitéz — próbált hasonló módszerekhez folyamodni, de az egész évi ösztöndíja majdnem ráment, mert neki kellett megcsináltatni a kaput. A piackutatóknak a Pipa mellett elterülő csarnokot ajánljuk, igazi marketingpolitikát ugyanis itt tanít egy Józsi bácsi nevű egyén, most írja a szakdolgozatát, kerek-e a káposzta címmel. A legismertebb szakember e téren (a Dimitrov téren), a földrajz szerelmeseinek biztos kellemes felüldülést nyújt a TDK nevű szigetcsoporthoz, amely ugyan egyelőre még lakatlan, de ez még nem is baj. Az Integrál szigetnek sajnos nem lakatlanok, újabb kutatások egy derivált nevű emberevő törzset fedeztek fel. Még egy-két ilyen felfedezés, és beintegrálódunk. Persze azért kesergésre semmi ok. Jón a tavasz. Hogy ez hogy lehet? Csak egy kis nyelvtan az egész. amit szintén oktatnak a felsőbb években. En tavok, te tavasz, ő tavik. Megy ez, gyorsabban, mint a sor a menzán. Ide ugyanis elsősorban a gyakorlat elmélete iránt

érdeklődőket és a nesze semmi fogd meg jól játék kedvelőit várják. A játék lényege jól ismert, ezért inkább a belker. szakról ejtenénk néhány szót. Csak roppant nagy felelősséggel megáldott és megkeresztelték jöjjenek ide. Itt a diploma megszerzéséig a Mindig a bőség kosarából népi játékot kell elsajátítani. S nem középiskolás fokon, mert egy rendelet értelmében egyetemünk a jövő tanévtől egyetemen lesz, s mint ilyen egyetemenként fog funkcionálni. Ezért aztán nem lehet csak úgy elhebegurázkodni a szakválasztást. Hiszen úgyis mindegy, melyikre megyünk, akkor meg minek még hebegurázkodni is?

KAPUN KÍVÜL az is nagyon érdekes, hogy be lehet a kulcslyukon leleskelni, hogy mi van a kapun belül? S ha valaki esetleg belesné és ennek ellenére semmit nem látna, az magára vessen. Miért volt olyan csacsi? Majd mi megmagyarázzuk neki. Azért nem látott semmit, mert amikor benézett, akkor tulajdonképpen kinézett. „Jól nézünk ki”, gondolhatná az illető, aki benézett, s ezért neki azt mondhatjuk: Ez a dialektika. S ha ez sem tetszik neki, akkor meg hozzátesszük: Fel is út, le is út, kapun belül tágasabb.

Es ha valaki ezt a fejére érti, úgy is jó.

Földes Péter

Mégsem megy! Pedig én igazán csendben vagyok, sőt új tesztek, mintha aludnék. Sus-mus, puszogás, cupp, sus-mus, cuppogás, és halk káromkodás...

Aztán bumm, fölállnak, mennek. A srác még visszanez. Nem szól semmit, úgy mondja: ej, te tökféj, barom állat. Hát mi vagy te???

Csak egy ismeretlen! De rosszul deriváltál, azért maradtam bent az egyenetlenben — nézek szomorúan utánuk.

—döpö—

Dluhopolszky László rajza

A napokban megjelent egy ember az Országos Találmányi Hivatal elmeosztályán, és bejelentette, hogy feltalálta a lábat. A találmányt természetesen elutasították, a beteg viszont eljutatta hozzánk találmányának leírását, remélve, hogy mi felhívjuk rá a figyelmet. Sajnos, kedves leíróknak ez a reménye nem teljesülhet, mert a láb igen régi találmány. Mivel azonban tudományos mellékletünkhöz több száz levél érkezett, amelyben kéri, beszéljünk öszintén a lábról, mai lábujgyzetünkben igyekszünk összefoglalni a lábbal kapcsolatban lábrakapott különféle nézeteket.

A lábbal mindennapos tevékenységünk során igen gyakran találkozunk. Megyünk, jövünk, állunk, alig-alig állunk, rügünk, kilépünk, belépünk, rálépünk, vagy rálépnek. Reggelenként becsomogoljuk, esténként pedig segítünk menyasszonyunknak kicsomagolni. Ha bal lábbal kelünk fel, rossz napunk lesz, de szerencsénk lesz, ha belelépünk.

A láb lehet húsból-vérből, lehet fából (szék, asztal, focista, stb.) lehet aranyból (brazil focista) és más valutából. Ezt kamatlábnak hívják.

Tyúkszemközt

Láb lehet, kettő, négy, hat, nyolc és száz, de egy lábról nem beszélünk, csak fél lábról. Van X-láb is, de ez nem matematikai változó, és az O-láb sem nagyon régi... Kacsalábon foroghatnak mesebeli baltóni nyaralók, de ládtalpunkkal már nem dicsekszünk. Lábbal lehet jogorjáti taposni a sárba, a lábbal tipráshoz viszont többnyire lánctalpakat használnak.

A láb fontosságát már a legrégebbi uralkodók is elismerték, hiszen őket sem vitték mindenhova hintón. A láb korunkban éli reneszánszát, amikor is jöltáplált kocogóink felfedezték, hogy a láb mindig kéznél van. Kézfenekelő szerepe van a lábnak népeséspolitikánkban is. Aki ezt eddig nem vette volna észre, az bizonyára már rég túl van azon a koron. Itt említjük meg a térd jelentőségét. Már

Petőfi Sándor, a forradalom költője is leírja, hogyan szolgált Kukorica Jancsi nagy gyönyörűségére, amikor Iluskának „kilátszott a vizből két szép

térdacsékje”. Egész estét betöltő rajzfilmünkön ugyan, már kissé túllőve a célon nemcsak két szép térdacsékje, hanem már több is látszik. De ne kalandozunk fel, maradjunk lent a lábnál.

Lába mindennek lehet, néha még a versnek is, mégsem nevezzük őket lábásnak. A lábásnak viszont teljesen elsőkevényesedett, ma már egyáltalán nincs is lába, még is lábásnak hívjuk. Így aztán sem szabad messzemenő következtetéseket levonni, ha egy várost neadjisten Lábatlanak hívják.

A lábat manapság sokan helyettesítik kerekkel, ezek már nem mennek, hanem közlekednek, de vigyázzunk, mert ha kevesebb a kerekünk, azt már nem pótolhatjuk lábbal.

A lábnak egyik legszebb tulajdonsága, hogy van formája. Az X és az O láb típusokról már tettünk említést, de nem ez a lábak legszebb tulajdonsága.

A lábnak is van feje, de ez a fej nem szokott gondolkodni. A lábfejen nincsen fül és száj, és komoly indokkal orr sincs. Van viszont szem, amit azonban a megkülönböztetés céljából tyúkszemnek neveznek. A lábfeje nem tesznek kalapot, csak cipőt, amit természetesen nem emelnek meg köszönőskor, legfőképpen köszönés helyett; ezt nevezik kirügáznak. A berügáznak viszont semmi köze a lábhoz, legfeljebb a négykézlábhoz.

A láb hátsó részén található a sarok. Leghíresebb sarka Achillesnek volt, neki csak ott volt sebezhető pontja. Nekünk máshol is. Míg a láb többi részének sérülése fizikai sérülés (törés, vágás, horzsolás, karcolás), addig a repedt sarok lelki sérüléssel jár, s gyógyítását a büntetésvégrehajtó szervek vállalták magukra.

A láb nem hal, mégis van ikrája, viszont állószőke, és mégsem szokás könyvelni. A láb nem fecseg, csak a lábnyom a stréber, mert árulkodik.

Reméljük, tudományos lábujgyzetünk sokat segített e fontos fogalom tisztázásában, aki pedig ezek után is úgy érzi, hogy nem teljes a kép, az sürgősen lábáljon ki belőle.

—mankó—

Nulla fős filmklub

Mint azt már az első félévben hírdült adtuk, működik egy különleges filmklub egyetemünkön. Itt csak az egyetem szervei, tanszékei által készített filmeket mutatnak be ingyeneknek. Témaul az oktatás, az egyetemi élet szolgálat.

Az első félévi programot bemutattuk, most néhány érdekességet emelünk ki a második félévből.

1. Eastern sorozat:

A beruházás és megruházás, avagy négy szemközti a vizsgáztatóval a Pipában, a PG-tanszék színes lebillenselően izgalmas filmje egy vizsga történetét mondja el eredeti zörejeikkel.

2. Krimisorozat:

Két film érdemel külön említést. Az elsőt a számítástechnika tanszék készítette, s a programozás rejtelmeibe vezet el minket. Címe: Es hamarosan a sötétség... A másikat csak az erős idegzetűeknek ajánlom. A filo tanszék filmjé-

nek címe: Szigorlat és a félelem órái.

3. IX. kerületi filmfesztivál története:

Kiemelnék az Igazgatási Titkárság kétrészes idegfeszítő filmjét: Siess vissza, hamar elintézzük címmel, valamint a KISZ-biz. Mi a teendő című ki tudja hány nyelven beszélő szuper hosszú filmjét. Ide tartozik még a Kabaré és filmvetítés című film, melyet a filmklubszervezők készítettek.

4. Vajda-sorozat

Egy kiemelkedő alkotás szerepel majd itt a Nyírfaliget, mely a matek tanszék munkája. Nem sorozat filmjeként kerül majd bemutatásra a Napoleon, egyszeres hét dollogra koncentrált című film, mely az előbb említett alkotók közös munkáját dicséri. A film leleplezi azt a régies szemléletet, hogy csak egy dologra lehet jól koncentrálni.

— B —

Szerelem mindstatekig

Lassan a terem felé közelítünk. Egyre közelebb az egyenetlen, sipoló lélegzés a tollak sercegése, a fejekben zakatoló, rendeződő gondolatok felerősített nesze. A fejek felett körülbelül a padló és a mennyezet között felúton felhalmozódott és megrekedt egy réteg cigarettafüstből, elhasznált, kiseleztezt képletekből, módusokból és mediánokból. Ebből mindjárt ráismerek. Semmi kétség, itt statek vizsgál folylk.

Már körülbelül másfél óraja irhatnak, még ugyanennyi van hátra, amikor, valaki — még nem tudom tisztán kivenni — igen! most már látom, — egy fiú — nem is! — egy bátor, egyenes hátú fiú feláll, kezében fogja papírtját, nem nézve sem jobbra, sem balra levegőnek tartva az embereket, akik szánalmasan még mindig egy emeletes törtbe próbálják „a” helyébe beerőszakolni „b”-t — megindult a katedra felé. Megállt, a s felügyelő tanár szemébe nézett. Még idejében elkapta a feléje lendülő kart, amelybe a következő utasítást táplálták:

VÁLLONVEREGETNI.

En végeztem!
— Maga hős — ennyire futotta a tartalék levegőből.
— Az azért túlzás. Csak rájöttem, hogy nagyon hülye vagyok én ehhez az egészhez, hát minék ücsörögjek itt. Ezért inkább hazamegyek.

És otthagya az embereket, akik folytatták tovább a robotot, akik inkább pótpapírokat kértek, de nem adták fel mert bíztak benne, hogy az ember majd az ember szemébe nézhet egyszer, és béke lesz, és testvériség. És akkor felemelkedett egy lány, aki a görnyedt hátú emberek fölé magaszkodott. Gyönyörű látvány, amint jegyzetét magához ölelve a katedra felé lebeg, és egy kecses mozdulattal az asztalra helyezi.

— Talán csak nem maga is...? — Kockáztatja meg a kérdést bátorítatlanul a tanár. A lány hosszan a szemébe néz, végig simítja haját, s már megbékélt, csendesen suttojga:

— Tetszik tudni mi együtt tanultunk.

Demcsák Ágnes

KÖZGAZDASZ
A
MARX KAROLY
Közgazdaságtudományi Egyetem
Iapja

Feladós szerkesztő:
Farkasinszky Tiborné
Budapesti IX. Dimitrov tér 8.
Telefon: 257-207

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Feladós kiadó:
Csollány Ferenc igazgató
Készült

© Szikra Lapnyomdában

Nagy János rajza